

Uchwała Nr XLIII/904/2021
Rady Miasta Rzeszowa
z dnia 23 lutego 2021 roku

w sprawie przyjęcia Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021 - 2023.

Na podstawie art. 18 ust 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713 z późn. zm.), art. 12 pkt 11, art. 4 ust.1 pkt 3a, art. 91, art. 92 ust 1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U.2020.920 t.j.), art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r., poz. 821 z późn. zm.)

Rada Miasta Rzeszowa
uchwala, co następuje:

§ 1

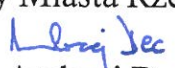
Przyjmuje się Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021 - 2023 dla miasta Rzeszowa, w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Rzeszowa.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący
Rady Miasta Rzeszowa

Andrzej Dec

UZASADNIENIE

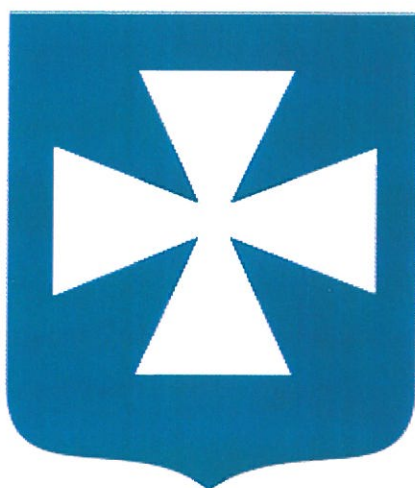
Zgodnie z art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja 3 - letnich powiatowych programów rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych.

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021 - 2023 stanowi podstawę do efektywnego rozwoju różnorodnych form pieczy zastępczej, jego opracowanie stało się konieczne z uwagi na fakt, że poprzedni Program obejmował lata 2018 - 2020.

Przyjęcie aktualnego Programu zapewni ciągłość w systematycznym wspieraniu i rozwoju pieczy zastępczej rodzinnej i instytucjonalnej, ze szczególnym uwzględnieniem pieczy rodzinnej jest uzasadnione.

Załącznik do uchwały
Nr XLIII/904/2021
Rady Miasta Rzeszowa
z dnia 23.02.2021 r.

**Powiatowy program rozwoju
pieczy zastępczej
na lata 2021 - 2023**

Spis treści

Wstęp.....	3
2. Charakterystyka Miasta Rzeszowa.....	3
3. Podstawy prawne Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej.....	5
4. Diagnoza systemu pieczy zastępczej w mieście Rzeszowie.	6
4.1 Charakterystyka rodzinnych form pieczy zastępczej.	6
4.2 Charakterystyka instytucjonalnych form pieczy.	12
4.3 Przysposobienie.....	16
6. Zasoby Miasta Rzeszowa w zakresie pieczy zastępczej	27
6.1 Działania podejmowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej - Organizatora pieczy zastępczej na rzecz rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie miasta Rzeszowa.	27
6.1.1. Zespół do Spraw Rodzinnej Pieczy Zastępczej oraz Instytucjonalnej Pomocy Dziecku.	27
6.1.2 Ośrodek Poradnictwa Specjalistycznego i Interwencji Kryzysowej	32
6.1.3 Sekcja do Spraw Pieczy Zastępczej i Wsparcia Osób usamodzielnianych	33
6.1.4. Zespół do Spraw Asysty Rodzinnej	36
6.2 Działania podejmowane przez placówki opiekuńczo - wychowawcze funkcjonujące na terenie Rzeszowa na rzecz przebywających w nich wychowanków	39
6.2.1. Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza im. dr. Henryka Hanasiewicza i Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza im. Marii Hanasiewicz	39
6.2.2. Centrum Administracyjne do Obsługi Placówek Opiekuńczo - Wychowawczych: Dom dla Dzieci „MIESZKO”, Dom dla Dzieci „DOBRAWA” oraz Dom dla Dzieci „BOLESŁAW”	40
7. Potrzeby Miasta Rzeszowa w zakresie pieczy zastępczej	41
7.1. Planowany limit nowoutworzonych rodzin zastępczych zawodowych na lata 2021 – 2023	42
8. Cel główny i cele szczegółowe „Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2021 - 2023”	42
9. Realizatorzy Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2021-2023	48
10. Źródła finansowania.	48
11. Ewaluacja i monitoring realizacji Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2021-2023.....	48
Spis ilustracji:.....	49

Wstęp

Zgodnie z art. 180 pkt 1 ustawy dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U z 2020 r., poz. 821 z późn. zm.) do zadań własnych powiatu należy opracowywanie i realizacja trzyletnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej.

Zadania powiatu na terenie miasta Rzeszów realizowane są przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, wyznaczony Zarządzeniem nr 109/2011 Prezydenta Miasta Rzeszowa z dnia 27 grudnia 2011 r. organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej.

Zadania, które wynikają z zapisów ww. ustawy realizują Zespół do Spraw Rodzinnej Pieczy Zastępczej oraz Instytucjonalnej Pomocy Dziecku, Zespół do Spraw Asysty Rodzinnej, Ośrodek Poradnictwa Specjalistycznego i Interwencji Kryzysowej, Sekcja do Spraw Pieczy Zastępczej i Wsparcia Osób Usamodzielnianych oraz Sekcja Rejonowych Zespołów Pracowników Socjalnych.

W „Powiatowym Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej” uwzględniono uwarunkowania lokalne, a także wskazano na kierunki planowanych działań w latach 2021 - 2023. Powiatowy Program kładzie nacisk na zadania, które wynikają z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jak też współpracę między instytucjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny oraz działania profilaktyczne. Niezwykle istotna jest możliwość funkcjonowania dziecka w środowisku rodzinnym, działania zawarte w Powiatowym Programie Rozwoju Pieczy mają wspierać prawidłowe funkcjonowanie wychowanków pieczy zastępczej, w taki sposób, by jak najlepiej wyposażyć ich w kompetencje społeczne, które umożliwią prawidłowe funkcjonowanie w społeczeństwie.

2. Charakterystyka Miasta Rzeszowa

W chwili obecnej Rzeszów - miasto na prawach powiatu - to prawie 200-tysięczna stolica województwa podkarpackiego. Jego powierzchnia wynosi 128,97 km². Od 2006 roku Rzeszów przyłączając sąsiednie gminy powiększył swoje terytorium o 136%, a liczba ludności wzrosła o 35 tysięcy. Dalsze plany rozszerzania granic miasta przewidują przyłączanie kolejnych miejscowości.

Rzeszów jest największym ośrodkiem przemysłowym, akademickim, handlowo-usługowym i kulturalnym w Polsce Południowo-Wschodniej. W stolicy województwa podkarpackiego krzyżują się ważne trakty drogowe: autostrada A-4 wchodząca w skład III Paneuropejskiego Korytarza Transportowego, zapewniająca połączenie komunikacyjne Europy Zachodniej z Ukrainą oraz drogi: ekspresowa S19 i krajowa nr 9, umożliwiające najkrótsze połączenie krajów skandynawskich i nadbałtyckich z państwami Europy Środkowo-Wschodniej. Przez miasto przebiega magistrała kolejowa E-30 o międzynarodowym znaczeniu gospodarczym, łącząca Niemcy, Polskę i Ukrainę. Bardzo dużym atutem Rzeszowa jest Międzynarodowy Port Lotniczy „Rzeszów-Jasionka”, zlokalizowany 6 km od granic miasta, oferujący bezpośrednie połączenia pasażerskie z ważnymi europejskimi metropoliami oraz ze Stanami Zjednoczonymi.

Wiodące gałęzie przemysłu miasta to lotnictwo, informatyka, budownictwo oraz sektor chemiczny. Bardzo dobrze rozwijają się też branże: farmaceutyczna, spożywcza, automotive, jak również sektor nowoczesnych usług dla biznesu.

Rzeszów stał się liderem innowacji oraz nowoczesnych rozwiązań wdrażanych w wielu obszarach, zarówno tych związanych z technologiami i infrastrukturą, jak również z edukacją oraz życiem społecznym.

W Rzeszowie funkcjonują dwie uczelnie publiczne - Politechnika Rzeszowska i Uniwersytet Rzeszowski oraz kilka uczelni niepublicznych m.in. Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania, WSPiA Rzeszowska Szkoła Wyższa, Wyższa Szkoła Inżynieryjno-Ekonomiczna, Szkoła Językowa „Promar”, gdzie studiuje ok. 50 tys. studentów zarówno z Polski, jak i z zagranicy. W 2019 roku Rzeszów przodował w rankingu miast, gdzie studenci chętnie podejmują naukę. Liczba studentów na 1000 mieszkańców w Rzeszowie była największa w kraju i wynosiła 268/1000.

Duży nacisk władze miasta kładą na rozwój kulturalny mieszkańców. W mieście funkcjonuje Podkarpacka Filharmonia im. A. Malawskiego w Rzeszowie, Estrada Rzeszowska, kilkanaście muzeów, w tym Muzeum Dobranocek, Muzeum Mleczarstwa czy Łowiectwa, kilka teatrów, w tym Teatr im. Wandy Siemaszkowej, Teatr Przedmieście czy Teatr Maski, kilkanaście Galerii Sztuki, Centrum Sztuki Wokalnej, domy kultury, biblioteki, kina, itp.

Rzeszów jako miasto, intensywnie rozwija się i rozbudowuje. Jak wynika z danych statystycznych, 80% mieszkańców dynamicznie powstających nowych osiedli mieszkaniowych przeprowadziło się do Rzeszowa z innych gmin. Budowa infrastruktury drogowej, szkół, przedszkoli, żłobków, domów kultury, lepsze skomunikowanie nowych terenów z centrum Rzeszowa sprawia, że stale poprawia się jakość życia mieszkańców.

Rzeszów stał się liderem innowacji oraz nowoczesnych rozwiązań wdrażanych w wielu obszarach, zarówno tych związanych z technologiami i infrastrukturą, jak również z edukacją oraz życiem społecznym. Tytuł „Stolica Innowacji” zobowiązuje. Miasto staje się synonimem nowoczesności oraz jakości, co pociąga za sobą konieczność ciągłej zmiany, przecierania nowych szlaków oraz wytrwałość w wyszukiwaniu nowych i nieznanych nikomu rozwiązań wielu problemów. Ciągły rozwój miasta stawia także nowe wyzwania związane z zapewnieniem pieczy zastępczej najmłodszym mieszkańcom, którzy z różnych przyczyn nie mogą wychowywać się w rodzinie biologicznej.

3. Podstawy prawne Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej

Praca w zakresie rozwoju pieczy zastępczej realizowana jest na podstawie następujących aktów prawnych:

1. Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 78 poz. 483);
2. Konwencji o Prawach Dziecka (Dz. U. z 1991, Nr 120, poz. 526);
3. Ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks Rodzinny i Opiekuńczy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1359 t.j.);
4. Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 t.j.);
5. Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2020 r. poz. 821 z późn.zm.);
6. Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2011 r. w sprawie szkoleń dla kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011 r. Nr 274 poz. 1620);
7. Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2011 r. w sprawie szkoleń na asystenta rodziny (Dz. U. z 2011 r. Nr 272, poz. 1608);
8. Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2011 r. w sprawie wzoru zaświadczenia kwalifikacyjnego (Dz. U. z 2011 r. Nr 272, poz. 1609);
9. Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2011 r. w sprawie szkolenia dla kandydatów do przysposobienia dziecka (Dz. U. z 2011 r. Nr 272, poz. 1610);
10. Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011 r. Nr 292, poz. 1720).

4. Diagnoza systemu pieczy zastępczej w mieście Rzeszowie.

4.1 Charakterystyka rodzinnych form pieczy zastępczej.

Organizatorem Rodzinnej Pieczy Zastępczej w mieście Rzeszowie jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Rzeszowie, który realizuje zadania gminy i powiatu z zakresu pomocy społecznej.

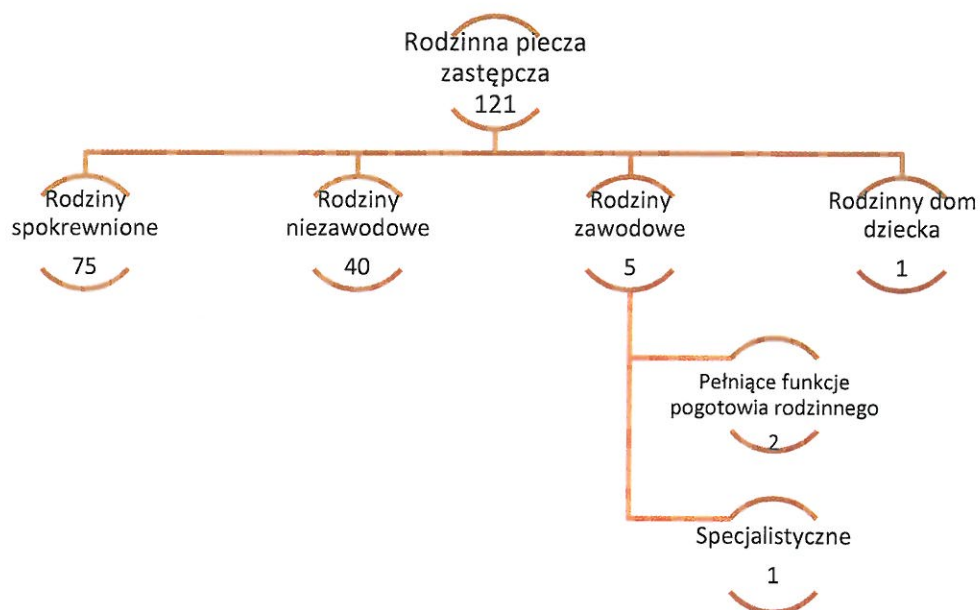
Pieczą zastępczą, jako formę opieki tymczasowej nad dzieckiem, jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowywania przez rodziców biologicznych.

Rodzinna pieczę zastępcza, to system, w skład którego wchodzi: rodziny zastępcze zawodowe (w tym pełniące funkcję pogotowia rodzinnego i specjalistyczne), spokrewnione, niezawodowe oraz rodzinne domy dziecka. Rodzina zastępcza:

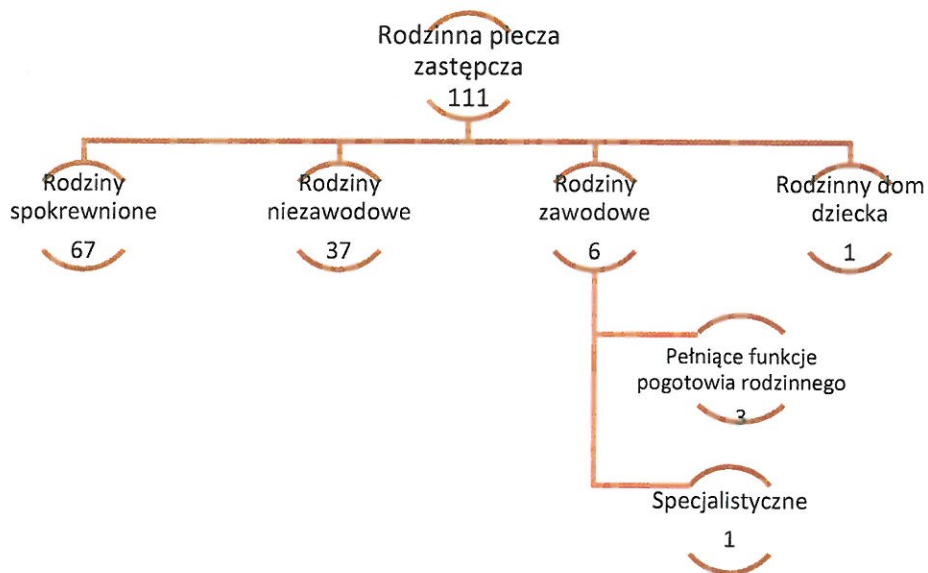
- spokrewniona tworzą ją małżonkowie, lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, będący wstępnymi lub rodzeństwem dzieci;
- niezawodowa tworzą ją małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, niebędący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka. Są to wujostwo i dalsi krewni dziecka, nie będący rodzeństwem i wstępnymi oraz wyszkolone osoby, które nie są spokrewnione z dzieckiem;
- zawodowa tworzą ją małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, niebędący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka w tym:
 - zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego - rodzina zastępcza, w której umieszcza się dziecko do czasu unormowania sytuacji dziecka, nie dłużej niż na okres 4 miesięcy (w szczególnie uzasadnionych przypadkach okres ten może być przedłużony do 8 miesięcy lub do zakończenia postępowania sądowego o powrót dziecka do rodziny, przysposobienie lub umieszczenie w rodzinnej pieczy zastępczej);
 - zawodowa specjalistyczna: rodzina zastępcza, w której umieszcza się w szczególności dzieci posiadające orzeczenie o niepełnosprawności i dzieci umieszczone na podstawie ustawy z dnia 26 października 1982 roku o postępowaniu w sprawach nieletnich lub małoletnie matki z dziećmi;
- rodzinny dom dziecka: tworzony jest przez małżonków lub osobę niepozostającą w związku małżeńskim, sprawujących opiekę nad łącznie nie więcej niż 8 dzieci oraz osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej.

W mieście Rzeszowie w ciągu roku 2018 funkcjonowało 121 rodzin zastępczych, w tym 75 rodzin zastępczych spokrewnionych, 40 rodzin zastępczych niezawodowych, 5 rodzin zawodowych, a także jeden rodzinny dom dziecka. W ciągu 2019 roku wśród 111 rodzin zastępczych było 67 rodzin zastępczych spokrewnionych, 37 rodzin zastępczych niezawodowych, 6 rodzin zawodowych oraz jeden rodzinny dom dziecka. W okresie do czerwca 2020 roku funkcjonowało łącznie 107 rodzin, z czego 64 to rodziny zastępcze spokrewnione, 35 rodziny zastępcze niezawodowe, 7 rodzin zastępczych zawodowych oraz jeden rodzinny dom dziecka.

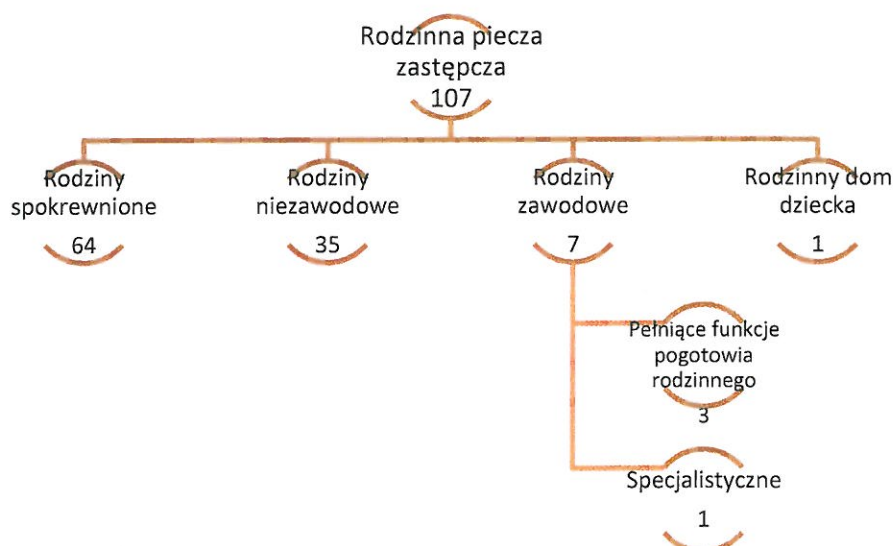
Wykres 1. Liczba rodzinnych form pieczy zastępczej funkcjonujących w ciągu 2018 roku.

Wykres 2. Liczba rodzinnych form pieczy zastępczej funkcjonujących w ciągu 2019 roku.

Wykres 3. Liczba rodzinnych form pieczy zastępczej funkcjonujących w I półroczu 2020 roku.

Jak wynika z przedstawionych danych, na terenie Rzeszowa przeważają rodziny zastępcze spokrewnione, które tworzone są przez dziadków lub rodzeństwo. Ten typ rodzin zastępczych w 2018 roku stanowił 62% ogółu rodzin zastępczych, z kolei w 2019 roku 60% ogółu, również w 2020 roku prawie 60%. Drugą co do liczebności grupą są rodziny zastępcze niezawodowe. W 2018 roku i w 2019 roku stanowiły one 33% ogółu rodzin zastępczych, w 2020 roku odsetek rodzin niezawodowych wyniósł nieznacznie poniżej 33% ogólnej liczby rodzin. Znacznie mniej jest rodzin zastępczych zawodowych, w 2018 roku stanowiły ok. 4%, w 2019 roku 5%, a w 2020 roku ponad 6% ogółu rodzin zastępczych. Rodzinny dom dziecka, który jest jeden, stanowi poniżej 1% ogólnej liczby rodzin. Jednocześnie widoczny jest wyraźny spadek ogólnej liczby rodzin zastępczych, a także spadek liczby kandydatów chętnych do prowadzenia rodzinnych form pieczy zastępczej.

Tabela 1. Liczba utworzonych rodzin zastępczych w latach 2018-2020.

Typy rodzin zastępczych	2018	2019	2020
spokrewnione	4	5	2
niezawodowe	4	1	2
zawodowe	1	1	1
rodzinny dom dziecka	0	0	0
suma	9	7	5

Tabela 2. Liczba rozwiązanych rodzin zastępczych w latach 2018-2020.

Typy rodzin zastępczych	2018	2019	2020
spokrewnione	12	5	5
niezawodowe	5	4	4
zawodowe	0	0	0
rodzinny dom dziecka	0	0	0
suma	17	9	9

Kolejna tabela przedstawia analizę stopnia pokrewieństwa pomiędzy rodzicami zastępczymi a wychowankami umieszczonymi w rodzinach zastępczych. Jak pokazują poniższe dane, najczęściej rodzicami zastępczymi są dziadkowie, w następnej kolejności osoby niespokrewnione, dalsi krewni, zaś najmniejsze grono wśród rodziców zastępczych stanowi rodzeństwo.

Tabela 3. Analiza stopnia pokrewieństwa rodziców zastępczych z dzieckiem

Stopień pokrewieństwa rodziców zastępczych w stosunku do dziecka	LICZBA RODZIN		
	2018	2019	2020
dziadkowie	65	59	59
rodzeństwo	14	12	10
dalsi krewni	18	17	15
osoby niespokrewnione	24	23	23
suma	121	111	107

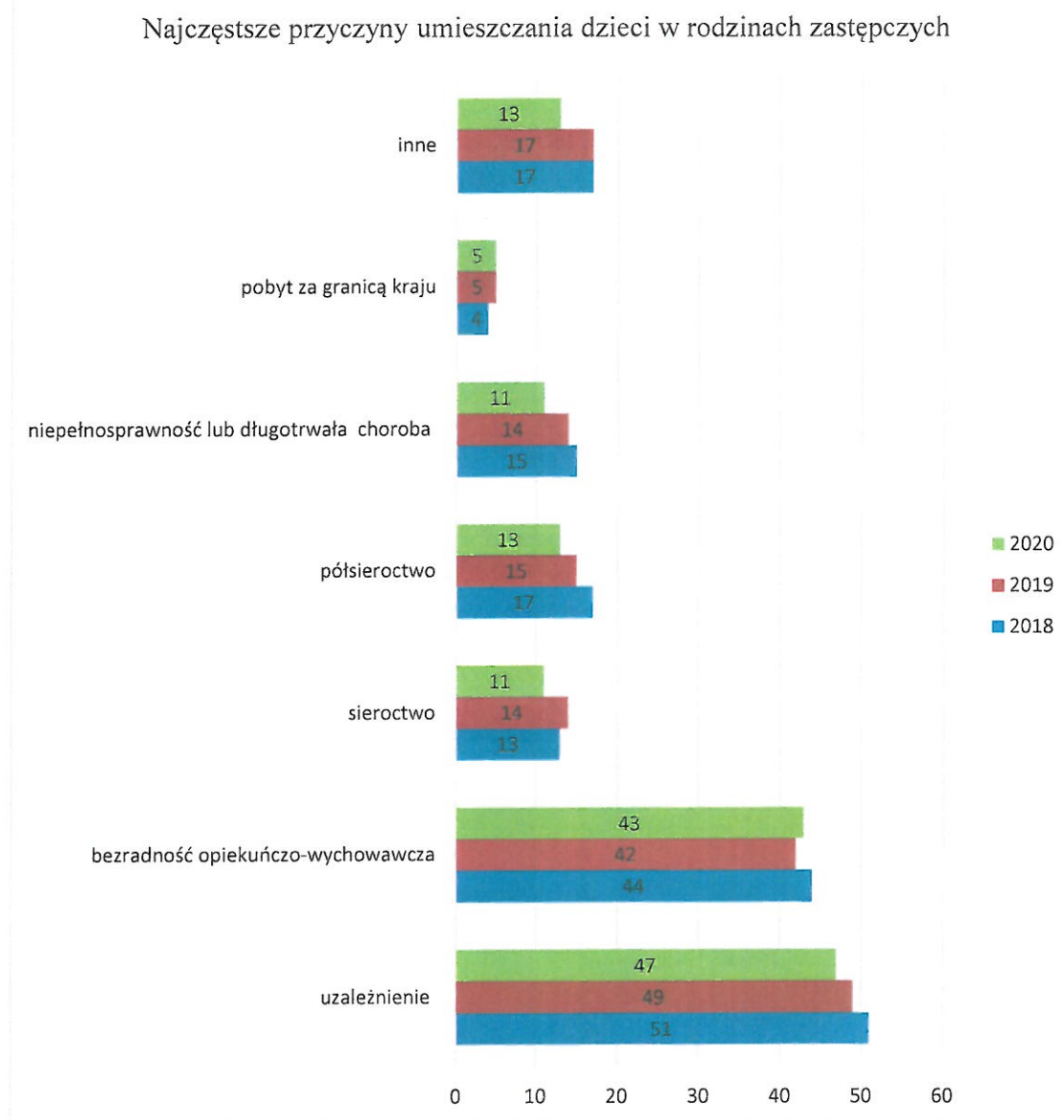
Kolejna tabela przedstawia ilość dzieci, które w poprzednich latach umieszczone były w poszczególnych rodzajach rodzin zastępczych. Najwięcej dzieci umieszczonych jest w rodzinach spokrewnionych, kolejno w niezawodowych, zawodowych i rodzinnym domu dziecka.

Tabela 4. Ilość dzieci umieszczonych w poszczególnych typach rodzin.

Typ rodzinnej pieczy zastępczej	Lata		
	2018	2019	2020
Rodziny spokrewnione	95	84	78
Rodziny niezawodowe	53	52	47
Rodziny zawodowe	9	15	13
Rodzinny dom dziecka	4	5	5
suma	161	156	143

Na zamieszczonym poniżej wykresie przedstawiono główne przyczyny umieszczania dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej.

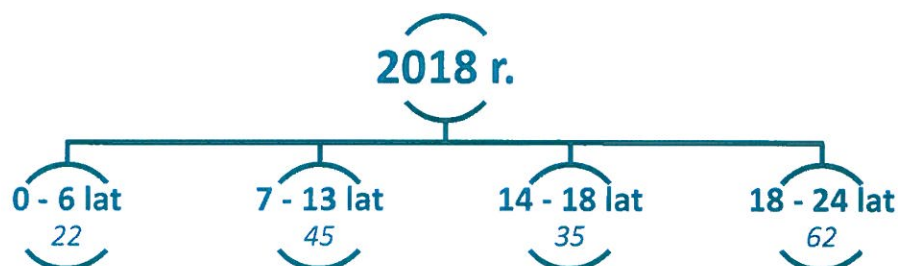
Wykres 4. Analiza przyczyn umieszczenia dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej.

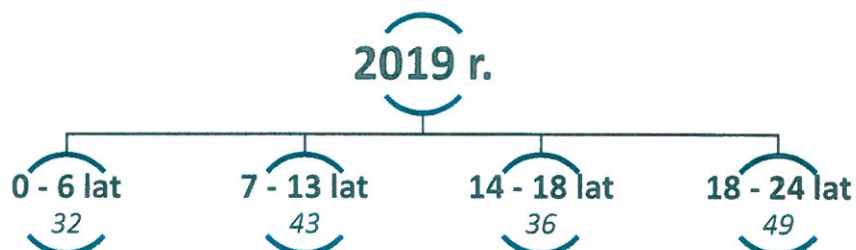
W przypadku rodzinnej pieczy zastępczej analiza przyczyn umieszczania dzieci w zastępczych formach pieczy na przestrzeni lat 2018-2020 wskazuje, że najczęstszym powodem tej sytuacji są uzależnienia rodziców oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, które odpowiadają za trwałą dysfunkcję rodziny. Inne, mniej liczne powody to pólsieroctwo, sieroctwo, pobyt rodzica za granicą, czy niepełnosprawność i długotrwała choroba rodzica.

Duże znaczenie w opiece nad dziećmi wychowanymi w rodzinnej pieczy zastępczej, ma wiek wychowanków. Poniższe wykresy przedstawiają wiek dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.

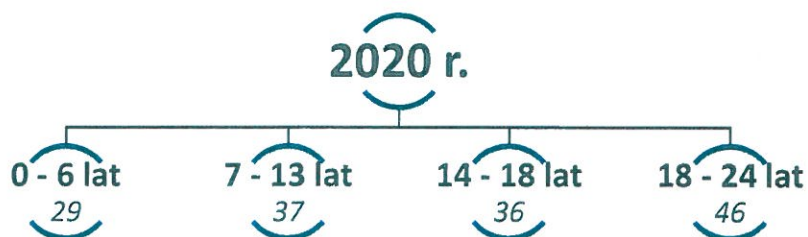
Wykres 5. Liczba dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej ze względu na wiek w 2018 roku.

Wykres 6. Liczba dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej ze względu na wiek w roku 2019

Wykres 7. Liczba dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej ze względu na wiek w 2020 roku.

Jak wynika z powyższych wykresów największą liczbę w latach 2018 - 2020 r. stanowią pełnoletni wychowankowie, którzy po ukończeniu 18 roku życia pozostali w rodzinie na czas kontynuacji nauki.

Tabela 5. Powody opuszczenia rodzinnej pieczy zastępczej.

	2018		2019		2020		suma
Powody	Dzieci poniżej 18 r. ż.	Dzieci powyżej 18 r. ż.	Dzieci poniżej 18 r. ż.	Dzieci powyżej 18 r. ż.	Dzieci poniżej 18 r. ż.	Dzieci powyżej 18 r. ż.	
Przysposobienie	2	0	3	0	2	0	7
Umieszczenie w instytucjonalnej pieczy zastępczej	2	0	0	0	1	0	3
Inne (min. przeprowadzka do innego powiatu)	1	2	2	1	3	0	9
Założenie własnego gospodarstwa domowego	0	19	0	11	0	5	35
Powrót do rodziny naturalnej	0	0	3	0	0	2	5
Umieszczenie w rodzinnej pieczy zastępczej	0	0	2	0	1	0	3

Powyższe dane wskazują, że wśród powodów opuszczenia rodzinnej pieczy zastępczej przez wychowanków powyżej 18-go roku życia na przestrzeni lat 2018-2020 najbardziej liczny to założenie własnego gospodarstwa domowego. W 2018 roku było to 19 wychowanków, w 2019 roku 11 wychowanków, natomiast w I połowie 2020 roku 5 wychowanków. Jeśli chodzi o wychowanków poniżej 18-go roku życia powody opuszczenia ogółem na przestrzeni lat 2018-2020 to przysposobienie dziecka (7 dzieci), powrót do rodziny naturalnej (5 dzieci), umieszczenie dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej (3 dzieci) oraz instytucjonalnej pieczy zastępczej (3 dzieci).

4.2 Charakterystyka instytucjonalnych form pieczy.

Organizator rodzinnej pieczy zastępczej podejmuje szereg działań zmierzających do stworzenia takiego systemu pieczy zastępczej, który zapewni dzieciom potrzebującym wsparcia odpowiednią liczbę miejsc, w pierwszej kolejności w rodzinnych formach pieczy zastępczej, w drugiej w instytucjonalnych. W przypadku braku możliwości umieszczenia dzieci w rodzinnych formach pieczy zastępczej zostają one kierowane do placówek opiekuńczo - wychowawczych.

Całodobowe placówki opiekuńczo - wychowawcze zaspokajają potrzeby bytowe, rozwojowe, emocjonalne, społeczne i religijne dzieci i młodzieży, a także zapewniają przysługujące świadczenia zdrowotne i dostęp do kształcenia.

Na terenie Miasta Rzeszowa działają placówki opiekuńczo - wychowawcze:

- **Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza im. dr. Henryka Hanasiewicza**

Fotografia 1. Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza im. dr. Henryka Hanasiewicza

Placówka posiada 3 pomieszczenia mieszkalne oraz 7 pomieszczeń specjalistycznych, w tym: gabinet pedagoga, gabinet psychologa, gabinet terapeuty, gabinet pielęgniarki, pracownię komputerową, siłownię i bibliotekę. Ponadto, placówka dysponuje 2 świetlicami, w tym dla dzieci starszych i młodszych, jadalnią oraz aneksem kuchennym. Placówka przyjmuje małoletnich na podstawie postanowienia Sądu zarówno z Miasta Rzeszowa, jak i całego województwa podkarpackiego, a także w przypadku wolnych miejsc, z całej Polski.

Do placówki przyjmowane są dzieci:

- powyżej 10 roku życia, wymagające szczególnej opieki lub mające trudności w przystosowaniu się do życia w rodzinie;
- poniżej 10 roku życia, gdy w placówce umieszczona jest matka lub ojciec tego dziecka oraz w innych wyjątkowych przypadkach, szczególnie gdy przemawia za tym stan zdrowia dziecka lub dotyczy to rodzeństwa.

Na miejsca typu interwencyjnego do placówki przyjmuje się dzieci:

- na podstawie postanowień sądu;
- w przypadku gdy dziecko zostało doprowadzone przez Policję lub Straż Graniczną;
- na wniosek rodziców, dziecka lub osoby trzeciej, lub umieszcza się dziecko w trybie art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Główne przyczyny umieszczania dzieci w placówce to:

- dysfunkcyjność opiekunów prawnych;
- alkoholizm rodziców;
- przemoc (psychiczna, fizyczna, seksualna);
- choroby psychiczne;
- eurosieroctwo;

- rozwiązanie przysposobienia;
- porzucenie dziecka.

Do głównych zadań dotyczących wspierania rodziny zawartych w Regulaminie Placówki, a wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej należą:

- przyjęcie dziecka do placówki na wniosek rodziców;
- umożliwianie w placówce kontaktu dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba, że sąd postanowi inaczej;
- podejmowanie przez pracowników różnych działań na rzecz powrotu dziecka do rodziny;
- praca terapeutyczna z dzieckiem i rodziną w celu umożliwienia bezproblemowego powrotu dziecka do rodziny naturalnej;
- zapraszanie rodziców na posiedzenie Zespołu ds. Okresowej Oceny Sytuacji Dziecka, z wyjątkiem rodziców pozbawionych praw rodzicielskich;
- przedstawienie rodzicom wskazówek do pracy z dzieckiem;
- propozycja dalszej pomocy i wsparcia rodzinie, która odzyskała dziecko (po mediacjach prowadzonych przez specjalistów placówki lub po postanowieniu Sądu Rejonowego, Sądu Rodzinnego uchylającego pobyt dziecka w placówce);
- wszystkie zadania placówka realizuje we współpracy z rodzicami (opiekunami prawnymi) dziecka, sądami, ośrodkami pomocy społecznej, szkołami, poradniami psychologiczno - pedagogicznymi, poradniami specjalistycznymi, ośrodkiem adopcyjnym, placówkami służby zdrowia i innymi instytucjami i organizacjami, w tym charytatywnymi.

Zakres pomocy udzielanej rodzinie i dziecku w placówce obejmuje:

- umożliwianie kontaktów bezpośrednich (wizyty) i pośrednich (rozmowy telefoniczne, pisanie listów) rodzicom z dziećmi;
- mediacje, negocjacje dotyczące ich postępowania i korekty sytuacji;
- pomoc materialną dotyczącą wyposażenia dzieci w odzież, obuwie, środki higieniczne i toaletowe, leki, książki, artykuły szkolne;
- pomoc w przygotowaniu podania, wniosków, pisma;
- pomoc w załatwianiu spraw urzędowych;
- udzielanie porad w sprawach związanych z przemocą, uzależnieniami, radzeniem sobie w trudnych sytuacjach życiowych;
- pomoc w realizacji praktyk religijnych przez dzieci (chrzest, I komunie św., bierzmowanie);
- udzielanie dziecku systematycznej pomocy edukacyjnej, tworzenie warunków do rozwoju jego zainteresowań;
- zapewnienie stałej pomocy w rozwiązywaniu trudności wychowawczych;
- organizowanie i finansowanie wypoczynku zimowego i letniego;
- przedstawianie różnych alternatyw spędzania czasu z rodziną i rówieśnikami, wolnego od nałogów;
- zapraszanie rodziców na różne uroczystości i imprezy organizowane przez placówkę, a przygotowane także przez dzieci;
- pomoc i wsparcie w procesie usamodzielniania wychowanków.

- Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza im. Marii Hanasiewiczna, funkcjonuje od 1 kwietnia 2019 roku. Posiada 5 pomieszczeń mieszkalnych z pełnym węzłem sanitarnym, gabinety pomocy specjalistycznej, 2 świetlice dla dzieci młodszych i starszych, pokój dzienny z obszernym aneksem kuchennym. Pracą powyższych dwóch placówek kieruje dyrektor, przy pomocy wychowawców. Placówka spełnia wszystkie obowiązujące standardy opieki i wychowania.

Fotografia 2. Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza im. Marii Hanasiewicz

- **Centrum Administracyjne do Obsługi Placówek Opiekuńczo - Wychowawczych** - jest to jednostka budżetowa, jednostkami organizacyjnymi Centrum są:
 - Dom dla Dzieci „MIESZKO”;
 - Dom dla Dzieci „DOBRAWA”;
 - Dom dla Dzieci „BOLESŁAW”.

Wojewoda Podkarpacki decyzją z dnia 27 listopada 2018 roku nr S-I.9423.1.9.2018.BB zezwolił Gminie Miasto Rzeszów na prowadzenie z dniem 1 stycznia 2019 roku placówki opiekuńczo - wychowawczej typu socjalizacyjnego pod nazwą Dom dla Dzieci „Bolesław”. Centrum Administracyjne do Obsługi Placówek Opiekuńczo - Wychowawczych, zapewnia wspólną obsługę ekonomiczno - administracyjną i organizacyjną placówek opiekuńczo - wychowawczych: Domu dla Dzieci „MIESZKO”, Domu dla Dzieci „DOBRAWA” i Domu dla Dzieci „BOLESŁAW”. Pracą Centrum kieruje dyrektor Centrum, który jest zarazem dyrektorem wymienionych placówek i kieruje nimi przy pomocy wychowawców - koordynatorów.

Dom dla Dzieci „DOBRAWA” i Dom dla Dzieci „Bolesław” są placówkami całodobowymi typu socjalizacyjnego przeznaczonymi dla 14 wychowanków powyżej 10 roku życia.

Fotografia 3. Centrum Administracyjnego do Obsługi Placówek Opiekuńczo - Wychowawczych

Dom dla Dzieci „MIESZKO” jest placówką łączącą zadania placówki socjalizacyjnej i interwencyjnej, przeznaczoną dla 14 wychowanków.

W wyjątkowych przypadkach, w placówkach, mogą być umieszczane dzieci poniżej 10 roku życia, szczególnie gdy przemawia za tym stan ich zdrowia lub dotyczy to rodzeństwa.

Opiekę nad dziećmi w placówkach sprawują wychowawcy i opiekunowie dziecięcy. W placówkach działa stały Zespół do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka. Szczegółowy zakres działania wszystkich 4 jednostek organizacyjnych - Centrum Administracyjnego do Obsługi Placówek Opiekuńczo - Wychowawczych, Domu dla Dzieci „MIESZKO”, Domu dla Dzieci „DOBRAWA” i Domu dla Dzieci „BOLESŁAW”- określają odrębne regulaminy organizacyjne nadane przez dyrektora Centrum.

4.3 Przysposobienie

Ośrodek Adopcyjny w Rzeszowie działający w strukturach Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej prowadzi procedurę przysposobienia oraz przygotowuje osoby zgłaszające gotowość do przysposobienia dziecka w oparciu o ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz kodeks rodzinny i opiekuńczy.

Siedziba Ośrodka zlokalizowana jest w Rzeszowie przy ul. Hetmańskiej 9. Wszystkie usługi świadczone na rzecz dzieci i kandydatów są bezpłatne.

Adopcja polega na nawiązaniu stosunku prawnorodzinnego między przysposabiającym a przysposabianym. W zawiązanej rodzinie powstają związki pokrewieństwa, jak w rodzinie biologicznej, z odpowiednimi skutkami prawnymi. Daje to dziecku poczucie bezpieczeństwa, możliwość pełnego rozwoju emocjonalnego

i intelektualnego ale przede wszystkim ciepło i miłość najbliższych osób. Rodzina adopcyjna przyjmuje na mocy decyzji sądu dziecko, które uzyskuje taki status prawny, jak dziecko biologiczne. Przysposobione dziecko zyskuje także prawa w stosunku do krewnych swoich nowych rodziców, natomiast traci wszelkie więzi z rodziną pochodzenia¹.

Ośrodek adopcyjny poszukuje rodziny dla dziecka, gdy jego sytuacja jest uregulowana. Dzieje się tak, gdy rodzice biologiczni:

- nie żyją,
- zostali pozbawieni władzy rodzicielskiej,
- władza rodzicielska nie została im przyznana,
- wyrazili zgodę na przysposobienie dziecka - tzw. zgodę in blanco,
- są ubezwłasnowolnieni.

Po uregulowaniu sytuacji dziecka, sąd opiekuńczy ustanawia opiekuna prawnego, który reprezentuje dziecko i podejmuje decyzje dotyczące ważnych dla niego spraw, także w sytuacji adopcji. Dziecko z uregulowaną sytuacją prawną zostaje zgłoszone do ośrodka adopcyjnego, który dokonuje diagnozę psychologiczno - pedagogiczną w miejscu jego pobytu i kwalifikuje go do przysposobienia.

W Ośrodku Adopcyjnym w Rzeszowie w procesie adopcyjnym obejmującym rodziny zgłaszające się z gotowością przysposobienia dziecka można wyróżnić następujące etapy:

1. Spotkanie informacyjne:

Na spotkanie informacyjne zgłaszają się osoby, które przed złożeniem dokumentów chcą porozmawiać ze specjalistami o decyzji przysposobienia dziecka. Przedstawiają swoją aktualną sytuację życiową jak również mówią o oczekiwaniach adopcyjnych. Natomiast pracownik Ośrodka udziela niezbędnych informacji na temat rozpoczęcia i przebiegu procedury adopcyjnej.

2. Złożenie niezbędnych dokumentów:

W Ośrodku Adopcyjnym w Rzeszowie wymagane są następujące dokumenty: podanie (z danymi do kontaktu, tj. adres i numery telefonów), życiorys każdego z kandydatów w formie opisowej obejmujący różne płaszczyzny życia danej osoby, wspólna, aktualna fotografia małżonków, skrócony akt małżeństwa, zaświadczenie lekarskie dla osoby ubiegającej się o adopcję dziecka, zaświadczenie o zatrudnieniu i dochodach oraz stosowne oświadczenia kandydatów.

3. Diagnoza pedagogiczno - psychologiczna:

Diagnoza pedagogiczno - psychologiczna to rozmowy z kandydatami według wcześniej ustalonych terminów spotkań, badania psychologiczne oraz wywiad adopcyjny w miejscu zamieszkania kandydatów. Specjaliści stosują różnorodne metody poznawcze takie jak np.: obserwacja, testy psychologiczne, kwestionariusze, ankiety, wywiad. Czynności diagnostyczne realizowane są w toku kilku spotkań. Diagnoza pedagogiczno - psychologiczna ma na celu poznanie kandydatów wielopłaszczyznowo, w takich aspektach jak:

- predyspozycje osobowościowe do pełnienia funkcji rodziców adopcyjnych;
- relacje małżeńskie i rodzinne;

¹ A. Kalus, Rodzina adopcyjna, [w:] Formy opieki, wychowania i wsparcia w zreformowanym systemie pomocy społecznej, [red.] J. Brągiel, S. Badora, Opole 2005, s. 258.

- gotowość i dojrzałość decyzji kandydatów do bycia rodzicami i motywy tej decyzji;
- oczekiwania adopcyjne kandydatów, ich obawy związane z przysposobieniem dziecka;
- kompetencje wychowawcze kandydatów;
- stan zdrowia kandydatów, który umożliwiałby im sprawowanie opieki nad dzieckiem;
- warunki materialno - mieszkaniowe.

Na podstawie zebranych o kandydatach informacji zostaje opracowana opinia pedagogiczna i opinia psychologiczna. Diagnoza musi być przeprowadzona z dużą dokładnością i rzetelnością. Stanowi ona bowiem istotny element powodzenia adopcji. Okres spotkań kandydatów na rodziców adopcyjnych ze specjalistami w trakcie diagnozy ma być także etapem ich przygotowania do przyjęcia dziecka poprzez czytanie stosownej literatury, czy poprzez podejmowanie indywidualnej pracy w kierunku np. rozwijania umiejętności wychowawczych.

4. Wstępna ocena kandydatów:

Ocena ta dokonywana jest przez zespół pracowników Ośrodka Adopcyjnego w Rzeszowie na posiedzeniu Komisji. Przy ocenie uwzględnia się kwalifikacje osobiste kandydatów, motywację do podjęcia się wychowania dziecka i informacje uzyskane w trakcie wywiadu adopcyjnego. Kandydaci, którzy otrzymali pozytywną wstępną ocenę są kierowani do udziału w szkoleniu. W przypadku braku pozytywnej oceny kandydaci informowani są jakie powody o tym zadecydowały oraz jakie działania mogą podjąć by w przyszłości mieli możliwość ponownego ubiegania się o adopcję.

5. Szkolenie dla kandydatów do przysposobienia dziecka:

Szkolenie w Ośrodku Adopcyjnym w Rzeszowie realizowane jest na podstawie autorskiego programu pt. „Lecą bociany”, zatwierdzonego przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Program tego szkolenia został opracowany zgodnie z rozporządzeniem ww. Ministerstwa z dnia 9 grudnia 2011r. w sprawie szkolenia dla kandydatów do przysposobienia dziecka. Celem szkolenia jest przekazanie wiedzy teoretycznej oraz nabycie przez uczestników umiejętności praktycznych niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania w roli rodzica adopcyjnego. Szkolenie jest także możliwością do głębokiego rozważenia przez kandydatów decyzji o rodzicielstwie adopcyjnym, przeanalizowania i zweryfikowania motywów podjętej decyzji. Program realizowany jest w ramach dziewięciu spotkań grupowych. Podczas zajęć stosuje się takie metody jak: mini - wykłady, pogadanki, ćwiczenia oraz metody aktywne, tj. metodę przypadku, metodę sytuacyjną, burzę mózgów, metaplan. Podczas szkolenia kandydaci zapoznają się z prawnymi aspektami przysposobienia. Mają okazję przyjrzeć się swojej motywacji i oczekiwaniom związanym z rodzicielstwem adopcyjnym. W trakcie spotkań poruszana jest tematyka przeżywania i radzenia sobie ze stratą w kontekście niemożności posiadania biologicznego potomstwa. Zajęcia służą także kształtowaniu umiejętności pomocy dziecku adopcyjnemu po doznanych stratach. Kandydaci zapoznają się z problematyką rozwoju dziecka wychowanego poza rodziną naturalną. Ponadto uczą się np. jak budować więź z dzieckiem, które doświadczyło odrzucenia, jak wspierać i stymulować jego rozwój psychofizyczny, jak rozmawiać z dzieckiem o tym, że zostało adoptowane, jak mówić o jego rodzeństwie, czy rodzicach biologicznych. Szkolenie służy kształtowaniu kompetencji w zakresie rozpoznawania potrzeb dziecka, umiejętności wychowawczych, dbania o wszechstronny i prawidłowy rozwój dziecka. Po ukończeniu

szkolenia kandydaci biorą udział w indywidualnym spotkaniu, które ma na celu podsumowanie całego procesu diagnostycznego.

6. Kwalifikacja na rodzinę adopcyjną:

Kwalifikacja na rodzinę adopcyjną dokonywana jest przez zespół pracowników Ośrodka Adopcyjnego w Rzeszowie na posiedzeniu Komisji. Komisja, biorąc pod uwagę zebrane o kandydatach informacje wydaje opinię o kwalifikacjach osobistych i kwalifikuje na rodzinę adopcyjną. W przypadku braku kwalifikacji kandydaci informowani są o powodach, jakie o tym zadecydowały oraz jakie działania mogą podjąć, by w przyszłości mieli możliwość ponownego ubiegania się o adopcję. Każdy wniosek o przysposobienie dziecka jest traktowany indywidualnie. Czas kwalifikacji (spotkania diagnostyczne, szkolenie) to także czas przygotowywania się samych kandydatów do przyjęcia dziecka. Mają oni możliwość przyjrzenia się sobie, wglądu w siebie i swoje małżeństwo, a także możliwość upewnienia się czy decyzja o adopcji jest dojrzała i przemyślana. Pozwala im to na określenie swojego potencjału jako przyszłych rodziców adopcyjnych i jednocześnie wskazanie ewentualnych aspektów do doskonalenia posiadanych kompetencji.

7. Oczekiwanie na zgłoszenie dziecka:

Okres oczekiwania na zgłoszenie dziecka jest indywidualny dla każdej rodziny. Wynika to z wielu czynników między innymi z gotowości samych kandydatów do akceptacji informacji o historii życia danego dziecka, o jego stanie zdrowia i rozwoju. Ponadto związane jest to z tym czy kandydaci oczekują na jedno dziecko, czy na rodzeństwo, w jakim wieku miałyby być to dziecko. Okres oczekiwania na zgłoszenie dziecka jest to także czas na spotkania czy konsultacje z kandydatami jak również czas indywidualnego przygotowywania się kandydatów do adopcyjnego rodzicielstwa poprzez czytanie stosownej literatury.

8. Zgłoszenie dziecka do przysposobienia:

Ośrodek po otrzymaniu informacji o dziecku uzasadniającej jego zakwalifikowanie do przysposobienia opracowuje dokumentację dotyczącą sytuacji prawnej, rodzinnej i zdrowotnej dziecka, sporządza diagnozę pedagogiczną i psychologiczną. W szczególności określa specyfikę potrzeb dziecka w kontekście prawidłowego doboru rodziny, dokonuje oceny stopnia możliwości nawiązania przez dziecko więzi emocjonalnej w nowej rodzinie, ustala sytuację prawną rodzeństwa dziecka, opracowuje analizę aktualnych więzi dziecka z bliskimi mu osobami, jak i analizuje całościową sytuację dziecka w celu określenia czy przysposobienie leży w jego najlepszym interesie. Po zakwalifikowaniu dziecka do adopcji Komisja Ośrodka dokonuje doboru rodziny do dziecka biorąc pod uwagę jego indywidualne potrzeby rozwojowe, emocjonalne i zdrowotne. Ponadto Komisja kieruje się zasadą, że rodzeństwo powinno być umieszczone w jednej rodzinie przysposabiającej, chyba, że nie leży to w najlepszym interesie dziecka. W doborze rodziny do dziecka bierze się również pod uwagę szereg innych czynników, takich jak np. predyspozycje osobowościowe kandydatów, ich gotowość do akceptacji informacji o stanie zdrowia, rozwoju i pochodzeniu dziecka, wiek kandydatów na rodziców w kontekście wieku dziecka, miejsce zamieszkania kandydatów.

Pracownicy Ośrodka dokonując doboru rodziny muszą mieć przekonanie, że wybrana rodzina będzie pod każdym względem najlepsza dla danego dziecka. Przyszli rodzice przed

kontaktem z dzieckiem otrzymują informacje o sytuacji prawnej, rodzinnej dziecka oraz dane dotyczące jego stanu zdrowia i rozwoju psychoruchowego.

9. Pierwsze spotkanie z dzieckiem:

Po zaakceptowaniu przez kandydatów informacji o dziecku i wyrażeniu gotowości do podjęcia kontaktu, Ośrodek organizuje spotkanie rodziny z dzieckiem, które odbywa się w miejscu jego aktualnego pobytu. W trakcie spotkania kandydaci rozmawiają jeszcze z osobami pełniącymi nad dzieckiem bezpośrednią opiekę, by w pełni poznać codzienne funkcjonowanie dziecka. W pierwszym spotkaniu uczestniczy pracownik Ośrodka oraz inne osoby reprezentujące dziecko. Jeśli kandydaci decydują się na przysposobienie dziecka kolejne kontakty umawiają już samodzielnie. Ośrodek czuwa nad przebiegiem kontaktów kandydatów z dzieckiem zakwalifikowanym do adopcji.

10. Postępowanie sądowe:

Kandydaci po podjęciu decyzji o adopcji danego dziecka składają za pośrednictwem Ośrodka wnioski do sądu o przysposobienie wraz z kompletem wymaganych dokumentów. Sąd przed orzeczeniem przysposobienia może określić sposób i okres osobistej styczności przysposabiającego z przysposabianym. Wydanie takiej zgody umożliwia kandydatom przejęcie bezpośredniej opieki nad dzieckiem w swoim miejscu zamieszkania. W okresie bezpośredniej opieki nad dzieckiem (w tzw. okresie styczności) pracownicy Ośrodka wspierają rodziców w nowej dla nich roli, pozostają z nimi w stałym kontakcie, odwiedzają ich w domu. Obserwują oni także rodzące się więzi emocjonalne pomiędzy dzieckiem a rodzicami. Udzielają wsparcia, w razie potrzeby pomagają. Po uprawomocnieniu się orzeczenia sądu o przysposobieniu, kandydaci stają się rodzicami dziecka.

Na tym etapie kończy się formalna praca Ośrodka, jednak rodzice mogą kontynuować współpracę zgłaszając się w każdej sytuacji o pomoc i wsparcie w procesie wychowania dziecka. Pomoc taka udzielana jest na wniosek rodziny. Systematycznie prowadzimy także grupy wsparcia dla rodzin adopcyjnych i ich dzieci.

Zarządzeniem Dyrektora ROPS nr 19/2017 z dnia 7 lipca 2017 roku został wprowadzony zmieniony Regulamin Komisji Ośrodka Adopcyjnego. Komisja:

- kwalifikuje dzieci zgłoszone do przysposobienia;
- dokonuje doboru rodziny przysposabiającej ze względu na potrzeby dziecka;
- wydaje wstępną ocenę kandydatów do przysposobienia dziecka;
- kwalifikuje kandydatów na rodziców adopcyjnych;
- dokonuje wstępnej oceny kandydatów, gdy gotowość do przysposobienia dziecka zgłoszą osoby spokrewnione lub spowinowacane z dzieckiem, rodzina zastępcza lub prowadzący rodzinny dom dziecka, w którym dziecko jest umieszczone, osoby, które już przysposobiły brata lub siostrę małoletniego;
- wydaje opinie wynikające z bieżącej działalności Ośrodka;
- omawia sytuację dzieci zgłaszanych do Ośrodka oraz kandydatów ubiegających się o przysposobienie dziecka w kierunku ustalenia dalszego toku postępowania w sprawie.

Tabela 6. Dane liczbowe obrazujące pracę Ośrodka Adopcyjnego w Rzeszowie w odniesieniu do dzieci i kandydatów za lata 2018 - 2019.

Lp.	Wybrane zadania	Lata	
		2018	2019
1.	Liczba dzieci zgłoszonych do Ośrodka z uregulowaną sytuacją prawną	149	141
2.	Liczba przysposobionych dzieci	34	51
3.	Liczba prowadzonych preadopcji	25	27
4.	Liczba wydanych opinii psychologicznych i pedagogicznych na potrzeby Sądu	155	133
5.	Liczba przeprowadzonych diagnoz pedagogicznych/ psychologicznych Kandydatów do przysposobienia dzieci	353	335
6.	Liczba diagnoz psychologicznych/ pedagogicznych dzieci zgłoszonych do adopcji	235	308
7.	Liczba dzieci z terenu Woj. Podkarpackiego zgłoszonych do WBD	23	20
8.	Liczba dzieci z terenu Woj. Podkarpackiego zgłoszonych do CBD	14	26
9.	Liczba Kandydatów, którzy zgłosili się do ośrodka w celu przysposobienia dziecka	63 rodziny	71 rodzin
10.	Liczba Kandydatów oczekujących na przysposobienie dziecka	81 rodzin	65 rodzin
11.	Liczba osób przeszkolonych na rodzinę adopcyjną w oparciu o program autorski zatwierdzony przez MRPiPS „Lecą Bociany”	46	68
12.	Liczba osób przeszkolonych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej w oparciu o program autorski zatwierdzony przez MRPiPS „Być Rodzicem Zastępczym”	46	34
13.	Wsparcie psychologiczno-pedagogiczne na każdym etapie procedury adopcyjnej	3043	3692
14.	Wsparcie kobiet w ciąży, które sygnalizują zamiar oddania dziecka do adopcji	19	11

5. Analiza SWOT systemu pieczy zastępczej.

W poniższej tabeli przedstawiono mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia wiążące się różnymi aspektami systemu pieczy zastępczej.

Tabela 7. Analiza SWOT systemu pieczy zastępczej.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
RODZINNA PIECZA ZASTĘPCZA	
1. Funkcjonowanie na terenie Rzeszowa zawodowych rodzin zastępczych, zawodowych rodzin zastępczych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego oraz rodzinnego domu dziecka; 2. Organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinny	1. Niewystarczająca ilość kandydatów spełniających warunki do pełnienia funkcji rodziny zastępczej; 2. Ograniczona ilość miejsc dla dzieci w funkcjonujących rodzinach zastępczych; 3. Negatywny wpływ na wychowanka długotrwałego okresu regulacji sytuacji

dom dziecka; 3. Zapewnianie specjalistycznego wsparcia dla rodziców zastępczych w postaci pomocy koordynatora, psychologa (OPSiIK), pedagoga, radcy prawnego, grupy wymiany doświadczeń, rodzin pomocowych; 4. Dobra współpraca Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej z rodzinami zastępczymi; 5. Podnoszenie kwalifikacji członków Zespołu do Spraw Rodzinnej Pieczy Zastępczej oraz Instytucjonalnej Pomocy Dziecku poprzez udział w superwizjach i szkoleniach; 6. Odpowiednio przygotowana kadra MOPS dokonująca kwalifikacji kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej; 7. Współpraca interdyscyplinarna mająca na celu rozpoznanie sytuacji dziecka oraz możliwość uregulowanie jego sytuacji opiekuńczo-wychowawczej; 8. Opracowany i realizowany przez pracowników MOPS program szkolenia kandydatów do prowadzenia rodzinnej pieczy zastępczej „Podziel się domem”, zatwierdzony do roku 20 przez Ministra Rodziny Pracy i Polityki Społecznej; 9. Organizowanie imprez okolicznościowych (np. Mikołajki, Piknik z okazji dnia rodzicielstwa zastępczego) integrujących rodziny zastępcze; 10. Organizowanie zajęć edukacyjno - kulturalnych (np. zwiedzanie lotniska Rzeszów - Jasionka, wyjazd do Warszawy i zwiedzanie Parlamentu, organizacja konkursu na temat wiedzy o Unii Europejskiej z nagrodą w postaci wyjazdu do Brukseli, zwiedzanie Parlamentu Europejskiego, udział w pokazach organizowanych przez jednostkę wojskową); 11. Pomoc w organizacji czasu wolnego dzieciom z rodzin zastępczych (kolonie i półkolonie); 12. Współpraca z miastem członkowskim Buffalo; 13. Promowanie pieczy zastępczej (fanpage na portalu społecznościowym Facebook, spot reklamowy promujący rodzicielstwo zastępcze, nawiązanie współpracy z mediami - TVP 3 Rzeszów, Katolickiego Radio VIA, Gazety Codziennej Nowiny, portali Nowiny 24.pl, Rzeszów News;	prawnej dziecka przebywającego w pieczy zastępczej; 4. Spadek motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej w chwili narastania problemów opiekuńczo - wychowawczych; 5. Mimowolne przywiązanie dziecka do rodziny zastępczej w trakcie trwania przedłużającego się procesu o zmianę zarządzeń opiekuńczych; 6. Narzucanie kontaktów dziecka z rodziną biologiczną pomimo destrukcyjnego wpływu na dziecko; 7. Roszczeniowa postawa, brak współpracy oraz chęci samorozwoju ze strony niektórych rodzin zastępczych.
--	--

14. Organizacja wolontariatu (pomoc dzieciom w nauce, pomoc przy organizacji imprez, roznoszenie ulotek); 15. Angażowanie dzieci i rodziców zastępczych w akcję charytatywną „DZIECI DZIECIOM” (gromadzenie i przekazanie artykułów higienicznych i potrzebnych rzeczy dla dzieci z placówki „Tęczowy Domek”); 16. Pozyskiwanie sponsorów; 17. Zapewnienie środków finansowych w budżecie Miasta Rzeszowa na realizację zadań fakultatywnych (np. środki na utrzymanie lokalu mieszkalnego i remont, świadczenie na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka, dofinansowanie do wypoczynku dziecka).	
INSTYTUCJONALNA PIECZA ZASTĘPCZA	
1. Funkcjonowanie na terenie miasta 5 placówek opiekuńczo - wychowawczych spełniających standardy opieki i wychowania; 2. Organizowanie imprez o zasięgu lokalnym i regionalnym w celu rozwijania zainteresowań dzieci i młodzieży z instytucjonalnej pieczy zastępczej; 3. Systematyczna współpraca z instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz pomocy dziecku i rodzinie; 4. Gotowość pozyskiwania wolontariuszy w celu pomocy edukacyjnej wychowankom instytucjonalnej pieczy zastępczej; 5. Funkcjonowanie w strukturach MOPS mieszkań chronionych dla wychowanków placówek opiekuńczo - wychowawczych;	1. Umieszczanie dzieci poniżej 10 roku życia w placówkach opiekuńczo - wychowawczych; 2. Niechęć rodziców biologicznych do spójnej i systematycznej pracy z placówką na rzecz dziecka umieszczonego w pieczy oraz jego powrotem do rodziny; 3. Brak superwizji dla specjalistów i wychowawców instytucjonalnej pieczy zastępczej; 4. Długotrwały okresu regulacji sytuacji prawnej dziecka przebywającego w pieczy zastępczej;
ROPS - ODDZIAŁ OŚRODEK ADOPCYJNY	
1. Funkcjonowanie rodzin adopcyjnych na terenie miasta Rzeszowa; 2. Zabezpieczenie dzieciom z uregulowaną sytuacją prawną zakwalifikowanych do adopcji stabilnego, trwałego środowiska rodzinnego; 3. Wsparcie i pomoc rodzinom i ich dzieciom po procesie przysposobienia; 4. Przygotowanie rodzin zgłaszających gotowość do przysposobienia (szkolenia, konsultacje, poradnictwo); 5. Wypracowane formy współpracy z instytucjami pracującymi na rzecz dziecka i rodziny.	1. Brak kandydatów gotowych do przysposobienia dzieci o specyficznych potrzebach (liczne rodzeństwa, starsze dzieci, dzieci z diagnozą FAS , RAD, itp.); 2. Nie w pełni prawidłowa motywacja do adopcji dziecka.

WSPARCIE OSÓB USAMODZIELNIANYCH	
1. Wszyscy pełnoletni wychowankowie pozostający w pieczy mają zapewnione wsparcie koordynatora natomiast po opuszczeniu rodzin zastępczych - pracownika Sekcji do Spraw Pieczy Zastępczej i Wsparcia Osób Usamodzielnianych; 2. Wsparcie w realizacji planu pomocy wychowanka; 3. Wychowankowie otrzymują wsparcie finansowe na zagospodarowanie w kwocie wyższej niż przewiduje ustawa; 4. W budżecie miasta zapewnione środki dla pełnoletnich wychowanków.	1. Ograniczone możliwości zapewnienia pomocy przed uzyskaniem prawa do mieszkania (np. długi okres oczekiwania na mieszkanie socjalne, brak dopłat do kosztów wynajęcia mieszkania) w formie całodobowego pobytu; 2. Niska motywacja pełnoletnich wychowanków do podnoszenia swoich kwalifikacji zawodowych.
PRACA Z RODZINĄ BIOLOGICZNĄ	
1. Stworzone warunki do podnoszenia umiejętności rodzicielskich dla rodziców biologicznych w formie prowadzonych warsztatów z cyklu „Rodzicem być” przez Zespół do Spraw Asysty Rodzinnej.	1. Niski poziom motywacji rodziców biologicznych do wprowadzania wystarczającej zmiany w swoim życiu pozwalający do przejęcia bezpośredniej opieki nad dziećmi.
SZANSE	ZAGROŻENIA
RODZINNA PIECZA ZASTĘPCZA	
1. Systematyczne promowanie rodzicielstwa zastępczego (fanpage, spoty informacyjne, ulotki); 2. Podnoszenie prestiżu oraz zmiana stereotypów dotyczących rodziny zastępczej (ukazywanie pozytywnych aspektów funkcjonowania rodzin zastępczych przez np. relacje z wydarzeń organizowanych dla rodzin zastępczych w środowisku lokalnym); 3. Zwrócenie uwagi na potrzeby pracowników oraz podnoszenie ich kwalifikacji; 4. Realizowanie projektów, programów dedykowanych rodzinom zastępczym itp.; 5. Pozyskiwanie do współpracy organizacji pozarządowych oraz lokalnie działających grup mieszkańców, możliwość pozyskiwania środków finansowych z nowych źródeł (sponsorów); 6. Wspieranie rodziny zastępczej w budowaniu sieci pomocy specjalistycznej dla dziecka i rodziny zastępczej; 7. Przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu pracowników oraz rodzin zastępczych; 8. Szeroka oferta pomocowa dla rodzin zastępczych (udział w projektach, programach, organizowanie szkoleń, grupy	1. Niewystarczająca ilość kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej; 2. Niezrozumienie specyficznych problemów rodziny zastępczej przez środowisko lokalne, brak wsparcia szkoły, przedszkola itp.; 3. Niewystarczająca ilość specjalistycznej pomocy (np. psychiatra dziecięcy, wykwalifikowani terapeuci) dla dzieci z rodzin zastępczych z trudnościami emocjonalnymi i zaburzeniami rozwojowymi (np. FAS, autyzm, zaburzenia więzi); 4. Pandemia COVID – 19 i wynikające z niej obostrzenia wpływające na funkcjonowanie rodziny zastępczej (zaprzestanie terapii, kontakt dziecka z rodziną biologiczną, ograniczona współpraca z MOPS, nauka zdalna, izolacja); 5. Długotrwały proces uregulowania sytuacji prawnej dziecka (przedłużające się postępowania o pozbawienie władzy rodzicielskiej, wyznaczenie opiekuna prawnego itp.); 6. Ustanawianie przez Sąd rodziny zastępczej, która nie uzyskała kwalifikacji MOPS; 7. Brak ujednoliconej i usystematyzowanej

wymiany doświadczeń, podnoszenie kompetencji itp.); 9. Zmiana legislacyjna regulująca czas na wydanie określonych decyzji względem dziecka (np. zmiany zarządzeń opiekuńczo-wychowawczych, wyznaczenia opiekuna prawnego itp.)	ogólnokrajowej dokumentacji i standardów pracy koordynatorów; 8. Brak ogólnokrajowych procedur współpracy między instytucjami; 9. Problemy we współpracy rodziny biologicznej i rodziny zastępczej.
INSTYTUCJONALNA PIECZA ZASTĘPCZA	
1. Współpraca pomiędzy instytucjami działającymi na rzecz wychowanków instytucjonalnej pieczy zastępczej i ich rodzin; 2. Realizowanie różnych projektów na rzecz usamodzielniających się wychowanków z instytucjonalnej pieczy zastępczej; 3. Praca z rodziną biologiczną na rzecz powrotu dziecka; 4. Współpraca ze stowarzyszeniami i fundacjami prowadzonymi działania na rzecz dziecka; 5. Prowadzenie kampanii na rzecz poszukiwania rodzin wspierających proces usamodzielnienia wychowanków przebywających w placówkach; 6. Pozyskiwanie wolontariuszy w celu pomocy edukacyjnej wychowankom instytucjonalnej pieczy zastępczej; 7. Podnoszenie kwalifikacji pracowników prowadzących pracę z dzieckiem.	1. Niechęć do współpracy rodzin dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej z pracownikami placówki; 2. Niewystarczające przygotowanie wychowanków do pełnienia ról społecznych i zawodowych; 3. Długotrwałe procedury związane z prowadzeniem postępowań sądowych; 4. W czasie trwania pandemii zagrożenie stanowi COVID-19 zarówno u wychowanków jak i pracowników;
ROPS - ODDZIAŁ OŚRODEK ADOPCYJNY	
1. Promowanie rodzicielstwa adopcyjnego w środowisku lokalnym; 2. Zwiększenie świadomości kandydatów dotyczącej specyfiki dziecka kierowanego do rodziny zastępczej czy adopcji; 3. Zwiększenie świadomości kobiet w ciąży będących w trudnej sytuacji życiowej dotycząca świadomego podejmowania decyzji odnośnie losów dziecka; 4. Wsparcie i pomoc rodzinom i ich dzieciom po procesie przysposobienia; 5. Przygotowanie rodzin zgłaszających gotowość do przysposobienia (szkolenia, konsultacje, poradnictwo); 6. Wypracowane formy współpracy z instytucjami pracującymi na rzecz dziecka i rodziny.	1. Brak możliwości monitorowania rodziny po przysposobieniu dziecka; 2. Brak gotowości rodziców adopcyjnych przeżywających trudności do zgłoszenia się po pomoc co może skutkować rozwiązaniem rodziny adopcyjnej;
WSPARCIE OSÓB USAMODZIELNIANYCH	
1. Organizowanie zajęć, kursów dla wychowanków pieczy życia w celu podniesienia ich umiejętności społecznych (pisanie cv, listu motywacyjnego, planowanie budżetu domowego itp.);	1. Długi okres oczekiwania na przyznanie mieszkania socjalnego; 2. Utrata przyznanego mieszkania socjalnego bądź skreślenie z listy oczekujących z powodu przekroczenia progu dochodowego; 3. Zmiana na rynku pracy z powodu pandemii COVID – 19.

PRACA Z RODZINĄ BIOLOGICZNĄ	
1. Realizowanie wspólnej superwizji na rzecz „wspólnej rodziny” dla koordynatorów i asystentów rodziny.	1. Brak spójnego rozumienia dobra dziecka przez rodzica zastępczego i rodzica biologicznego.

6. Zasoby Miasta Rzeszowa w zakresie pieczy zastępczej

6.1 Działania podejmowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej - Organizatora pieczy zastępczej na rzecz rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie miasta Rzeszowa.

6.1.1. Zespół do Spraw Rodzinnej Pieczy Zastępczej oraz Instytucjonalnej Pomocy Dziecku.

W Zespole do Spraw Rodzinnej Pieczy Zastępczej oraz Instytucjonalnej Pomocy Dziecku obecnie zatrudniony jest kierownik, 4 starszych koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, 3 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, starszy pracownik socjalny, specjalista pracy socjalnej, pedagog, pracownik socjalny, którzy objęli wsparciem wszystkie rodziny zastępczej funkcjonujące na terenie miasta Rzeszowa. Aby zapewnić jak najwyższy poziom świadczonych usług pracownicy stale podnoszą swoje kwalifikacje zawodowe na kursach, szkoleniach, a ich praca jest poddawana superwizji.

Zgodnie z art. 76 ust. 4 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań Zespołu do Spraw Rodzinnej Pieczy Zastępczej oraz Instytucjonalnej Pomocy Dziecku Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rzeszowie należy przede wszystkim:

- prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej;
- kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka. Procedura ta wymaga przeprowadzenia dogłębnej diagnozy pedagogicznej i psychologicznej w zakresie stworzenia właściwego środowiska życia rodzinnego dla przyjmowanego dziecka, motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz kompetencji rodzicielskich;
- wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej;
- organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka. Szkolenia dla kandydatów prowadzą pracownicy Zespołu do Spraw Rodzinnej Pieczy Zastępczej oraz Instytucjonalnej Pomocy Dziecku, Ośrodka Poradnictwa Specjalistycznego i Interwencji Kryzysowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz prawnik i pielęgniarka;
- zapewnienie badań psychologicznych kandydatom do pełnienia funkcji rodziny zastępczej;
- zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podniesienie ich kompetencji opiekuńczo-wychowawczych i kwalifikacji biorąc pod uwagę ich potrzeby;
- zapewnianie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wymiany doświadczeń gdzie dzielą się własnymi

- oczekiwaniami, obawami i korzystają z wiedzy i doświadczenia rodziców zastępczych wykonujących tę funkcję;
- zapewnianie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego;
 - organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku;
 - organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy;
 - współpraca ze środowiskiem lokalnym, ośrodkami pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, ośrodkiem adopcyjnym, policją, podmiotami służby zdrowia a także kościołami i organizacjami społecznymi;
 - zapewnianie pracownikom rodzinnej pieczy zastępczej szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji;
 - zgłaszanie do ośrodka adopcyjnego informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających oraz gromadzenie dokumentów potrzebnych do analizy sytuacji dziecka;
 - dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej;
 - dokonywanie oceny rodziny zastępczej;
 - gromadzenie dokumentacji niezbędnej do wystawienia skierowania dziecka do instytucjonalnej pieczy zastępczej;
 - gromadzenie i przygotowywanie dokumentacji niezbędnej do wydania decyzji określających miesięczną opłatę rodziców za pobyt dziecka w instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz dotyczących umorzenia jej w całości lub w części łącznie z odsetkami, odroczenia terminu płatności, rozłożenia na raty lub odstąpienia od ustalenia opłaty i wydawanie tych decyzji;
 - współpraca z jednostkami prowadzącymi placówki w ramach instytucjonalnej pieczy zastępczej poza powiatem, w sprawach dotyczących skierowania dziecka do takiej placówki, w przypadku braku możliwości zapewnienia opieki na terenie Rzeszowa;
 - przekazywanie do biura informacji gospodarczej informacji o zaległościach w opłatach za pobyt dziecka w pieczy zastępczej;
 - współpraca z jednostkami prowadzącymi placówki w ramach instytucjonalnej pieczy zastępczej poza powiatem, w sprawach dotyczących skierowania dziecka do takiej placówki, w przypadku braku możliwości zapewnienia opieki na terenie Rzeszowa;
 - pomoc w doprowadzaniu dzieci do placówek zapewniających czasową opiekę i wychowanie dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki przez rodziców;
 - opracowywanie materiałów do planów finansowych, sprawozdań, ocen i bieżących informacji z terenu działania zawartych w ustawie o pomocy społecznej oraz w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
 - obsługa systemu informatycznego dotyczącego pieczy zastępczej;

- współpraca z placówkami instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie Rzeszowa oraz Powiatowymi Centrami Pomocy Rodzinie, placówkami instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie których przebywają dzieci pochodzące z Rzeszowa;
- współpraca z sądem rodzinnym, policją i innymi instytucjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny.

Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej realizując zadania wynikające z zapisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nie mogą mieć pod opieką łącznie więcej niż 15 rodzin zastępczych lub rodzinnych domów dziecka. Rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka obejmuje się, na ich wniosek, opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. W stosunku do rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka, nieobjętych opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, zadania koordynatora wykonuje organizator rodzinnej pieczy zastępczej. Koordynatorzy regularnie odwiedzają rodziny zastępcze, prowadzą rozmowy na temat problemów opiekuńczo - wychowawczych, zdrowotnych dzieci, sytuacji szkolnej wychowanków oraz trudności na jakie napotykają rodzice. Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej zobowiązany jest do systematycznego podnoszenia swoich kwalifikacji w zakresie pracy z dziećmi lub rodziną w szczególności przez udział w szkoleniach i samokształceniu.

Do zadań koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej należy w szczególności:

- udzielanie pomocy rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej;
- przygotowanie planu pomocy dziecku we współpracy z rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka oraz asystentem rodziny, a w przypadku gdy rodzinie dziecka nie został przydzielony asystent rodziny - we współpracy z podmiotem organizującym pracę z rodziną, planu pomocy dziecku. Zawiera on wspólnie opracowane cele i działania na rzecz pomocy dziecku w obszarach: psychospołecznym, edukacyjnym, zdrowotnym, materialno - bytowym oraz w sferze zainteresowań dziecka, a także kontaktów z rodzicami biologicznymi. Plan pomocy dziecku sporządzany jest raz do roku w przypadku dzieci w wieku szkolnym, w przypadku dzieci młodszych - raz na dwa lata. Działania zawarte w planie pomocy dziecku są w razie potrzeby modyfikowane, a monitoring działań odbywa się co kwartał;
- pomoc rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka w nawiązaniu wzajemnego kontaktu;
- zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej, reedukacyjnej;
- zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych oraz przygotowywanie dokumentacji informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających;
- udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej;
- przedstawianie corocznego sprawozdania z efektów pracy organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej;

- uzupełnianie rejestru danych dotyczących osób zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka.

Organizator rodzinnej pieczy zastępczej w konsultacji z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej dokonuje oceny rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka oraz oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej oraz w rodzinnym domu dziecka.

Ocena rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka zawiera informacje dotyczące sytuacji zdrowotnej, zawodowej, mieszkaniowej rodziców zastępczych. Bierze się także pod uwagę zaangażowanie w opiekę nad wychowankami, predyspozycje do pełnienia powierzonej im funkcji oraz jakości wykonywanej pracy. Pierwszej oceny rodziny zastępczej albo prowadzącego rodzinny dom dziecka dokonuje się nie później niż przed upływem roku od umieszczenia pierwszego dziecka. Kolejna ocena jest dokonywana po upływie roku od dokonania pierwszej oceny, a następnie nie rzadziej niż co 3 lata. Przygotowana ocena zostaje przekazana do wiadomości Sądu i rodziny zastępczej.

Zgodnie z art.130 organizator rodzinnej pieczy zastępczej oceny sytuacji dziecka dokonuje na posiedzeniu z udziałem:

- odpowiednio rodziną zastępczą albo prowadzącym rodzinny dom dziecka;
- pedagogiem;
- psychologiem;
- właściwym asystentem rodziny;
- przedstawicielem Ośrodka Adopcyjnego;
- przedstawicielami Ośrodka Pomocy Społecznej;
- koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej;
- rodzicami biologicznymi dziecka, z wyjątkiem rodziców pozbawionych władzy rodzicielskiej.

W trakcie wizyt u rodzin zastępczych koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej gromadzą niezbędne informacje na temat jej funkcjonowania. Na podstawie rozmów z opiekunami zastępczymi, wychowankami oraz przedstawicielami szkoły sporządzają oceny sytuacji małoletniego umieszczonego w pieczy zastępczej. Oceny zawierają dane o rodzicach biologicznych dziecka i rodzeństwie, kontaktach z nimi, jak i dalszymi krewnymi, sytuacji zdrowotnej, edukacyjnej dziecka, ewentualnych trudnościach, zainteresowaniach, metodach wychowawczych stosowanych przez rodziców zastępczych.

Po dokonaniu oceny sytuacji dziecka organizator rodzinnej pieczy zastępczej formułuje na piśmie opinię dotyczącą zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej, a następnie przekazuje do właściwego sądu.

Zespół do Spraw Rodzinnej Pieczy Zastępczej oraz Instytucjonalnej Pomocy Dziecku Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rzeszowie poza zadaniami określonymi przez ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej podejmuje szereg działań, które stanowią przykład dobrych praktyk, doskonalących pracę z rodzinami zastępczymi. Przykładem takowych działań są:

1. Spotkania integrujące rodziny zastępcze:

- pikniki rodzinne czyli zamknięte imprezy plenerowe organizowane z okazji obchodów Dnia Rodzicielstwa Zastępczego. Głównym celem pikników jest w głównej mierze popularyzacja rodzicielstwa zastępczego oraz integracja rodzin zastępczych z terenu miasta Rzeszowa. Organizowane są różnego rodzaju zadania, które aktywizują nie tylko dzieci, ale także rodziców zastępczych. Atrakcjami pikników są np. konkursy, zawody sportowe, atrakcje typu „malowanie twarzy”, zabawy rozwijające kreatywność, pokazy artystyczne, wystąpienia znanych osobistości. Niejednokrotnie pikniki zostały objęte patronatem medialnym TVP 3 Rzeszów, Katolickiego Radio VIA, Gazety Codziennej Nowiny, portali Nowiny 24.pl, Rzeszów News;
- „Mikołajki” czyli grudniowe spotkania dzieci z Świętym Mikołajem, podczas których dzieci otrzymują prezenty;
- „Wieczór kobiecy” dla matek zastępczych, w czasie którego panie mogły się zrelaksować, zintegrować, znaleźć czas na zadbanie o urodę;
- spotkania integrujące rodziny i dzieci z rodzin zastępczych np. „Warsztaty pieczenia pizzy”;
- prowadzenie grupy wymiany doświadczeń dla rodziców zastępczych;

2. Działania na rzecz dzieci:

- organizacja ferii i półkolonii dla dzieci z rodzin zastępczych, celem zorganizowania im czasu wolnego w sposób kreatywny i aktywny poprzez różnego rodzaju zajęcia czy gry edukacyjne, prowadzenie grupy socjoterapeutycznej;
 - gra edukacyjna dla dzieci z rodzin zastępczych „MEDIOznawcy” stworzona przy udziale członków Studenckiego Koła Naukowego Matriks, celem której było wskazanie drogi jak w bezpieczny sposób korzystać z Internetu;
 - organizacja konkursów dla dzieci z rodzin zastępczych z atrakcyjnymi nagrodami pozyskanymi dzięki pomocy sponsorów, np. konkursy plastyczne, konkurs wiedzy o Unii Europejskiej, gdzie nagrodą była wycieczka do Brukseli i zwiedzanie Parlamentu Europejskiego;
 - wycieczki do różnych instytucji i ciekawych miejsc, gdzie dzieci z rodzin zastępczych wraz z opiekunami mogły poznać specyfikę pracy i organizacji zwiedzanych obiektów np. Zwiedzanie Portu Lotniczego Rzeszów - Jasionka, zwiedzanie jednostki wojskowej 21. Batalionu Dowodzenia w Rzeszowie, wycieczka do Warszawy oraz zwiedzanie parlamentu;
- ## 3. Współpraca z uczelniami wyższymi:
- organizacja wolontariatu, pozyskiwanie osób z umiejętnościami i kwalifikacjami przydatnymi do pracy z dziećmi (nauka i odrabianie lekcji) w rodzinach zastępczych;
 - w ramach współpracy z uczelniami wyższymi miasta Rzeszowa, studenci odbywali praktyki w tut. Ośrodku;
- ## 4. Wymiana doświadczeń - współpraca zespołu z miastem członkowskim Buffalo oraz wyjazd delegacji do Stanów Zjednoczonych w celu poznania specyfiki pracy tamtejszych służb społecznych oraz wymiany doświadczeń;
- ## 5. Akcja dobroczynna „DZIECI DZIECIOM” aktywizująca rodziny zastępcze w celu pobudzenia w nich wrażliwości i otwartości na drugiego człowieka i jego potrzeby. Dzieci z rodzin zastępczych przygotowały własnoręczne kartki z życzeniami dla dzieci z placówki

Opiekuńczo Terapeutycznej „Tęczowy Domek”, natomiast rodzice zastępczy z pomocą koordynatorów przez kilka dni gromadzili artykuły higieniczne i inne przydatne rzeczy niezbędne do codziennego funkcjonowania wychowanków placówki.

6. Promowanie rodzicielstwa zastępczego:

- promowanie pieczy zastępczej przez prowadzenie „aktywnej” strony internetowej na portalu Facebook, oraz fanpage. Daje ono możliwość pokazania działalności Zespołu oraz podniesienie świadomości społecznej na tematy związane z rodzicielstwem zastępczym;
- tworzenie filmików promujących rodzicielstwo zastępcze, tworzenie broszur i ulotek oraz ich kolportaż w hipermarketach i galeriach handlowych;
- okazjonalne wypowiedzianie się w lokalnych mediach, zachęcając każdorazowo do zgłaszania się i pozyskania informacji na temat procedury kwalifikacyjnej na rodziców zastępczych.

6.1.2 Ośrodek Poradnictwa Specjalistycznego i Interwencji Kryzysowej

a) Poradnictwo specjalistyczne

Wsparcie psychologiczne, pedagogiczne w zakresie przemocy i rozwiązywania kryzysów udzielane jest indywidualnie, grupowo oraz w formie spotkań rodzinnych. W celu zwiększenia dostępności do poradnictwa specjalistycznego, usługa realizowana jest od poniedziałku do piątku w godzinach od 7:30 do 20:00. Dodatkowe wsparcie stanowi poradnictwo prawne świadczone cztery dni w tygodniu.

Bieżącemu zaspokajaniu potrzeb w zakresie poradnictwa specjalistycznego służy systematyczne rozwijanie zespołu specjalistów świadczących poradnictwo. Obecnie poradnictwo specjalistyczne prowadzone jest przez 4 psychologów, 1 pedagoga i 1 prawnika, wspieranych przez 5 pracowników socjalnych, 3 osoby zatrudniane w formie umowy zlecenia do pełnienia dyżurów nocnych i weekendowych w stacjonarnej części Ośrodka oraz kierownika OPSiIK.

Poradnictwo psychologiczne i rodzinne prowadzone jest w formie konsultacji psychologicznych, których częstotliwość uzależniona jest od indywidualnych potrzeb klienta i trwa od jednego spotkania do nawet kilkudziesięciu sesji. W celu świadczenia wysokiej jakości usług adekwatnych do potrzeb klientów, pracownicy OPSiIK stale podnoszą swoje kwalifikacje poprzez udział w szkoleniach i cyklicznej comiesięcznej superwizji.

b) Interwencja kryzysowa

Pracownicy Ośrodka Poradnictwa Specjalistycznego i Interwencji Kryzysowej podejmują również działania na rzecz osób i rodzin będących w stanie kryzysu w formie interwencji kryzysowej. Celem pomocy jest przywrócenie równowagi psychicznej i umiejętności samodzielnego radzenia sobie z trudnościami, a tym samym zapobieganie przejściu reakcji kryzysowej w stan chronicznej niewydolności psychospołecznej.

Z pomocy w formie interwencji kryzysowej korzystają osoby i rodziny znajdujące się w sytuacjach kryzysowych, m. in.: doświadczające przemocy, ofiary przestępstw, rodziny osób uzależnionych, osoby znajdujące się w krytycznej sytuacji życiowej spowodowanej zdarzeniami losowymi i innymi czynnikami zewnętrznymi.

c) Mieszkania chronione

Wychowankowie opuszczający pieczę zastępczą, których sytuacja osobista i rodzinna uniemożliwia powrót do domu rodzinnego, realizując indywidualny program usamodzielnienia mogą otrzymać wsparcie w formie skierowania do mieszkania chronionego. Przy Ośrodku Poradnictwa Specjalistycznego i Interwencji Kryzysowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rzeszowie funkcjonują dwa mieszkania chronione dla 4 wychowanków. Pobyt w mieszkaniu chronionym najczęściej obejmuje okres do końca danego roku kalendarzowego, ale może też być uzależniony od indywidualnych potrzeb wychowanka, ustalanych podczas spotkania z pracownikiem socjalnym. W trakcie pobytu w mieszkaniu chronionym wychowankowie mogą skorzystać ze wsparcia w formie poradnictwa specjalistycznego (pomoc psychologiczna i prawna). Natomiast na co dzień otrzymują oni pomoc w zakresie przygotowania do samodzielnego funkcjonowania w dorosłym życiu, a także w zgłaszanych przez nich potrzebach. Wychowankowie opuszczają mieszkanie chronione najczęściej po otrzymaniu mieszkania z zasobów miasta Rzeszowa.

d) Działania realizowane na rzecz kandydatów do pełnienia funkcji rodzinnej pieczy zastępczej

W ramach działań Ośrodek prowadzi kwalifikację kandydatów na rodziny zastępcze oraz szkolenia. Kwalifikacja kandydatów na rodziny zastępcze ma na celu sporządzenie opinii o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Opinia wystawiana jest przez psychologa, który posiada wykształcenie wyższe magisterskie na kierunku psychologia oraz co najmniej 2-letnie doświadczenie w poradnictwie rodzinnym. Opinia sporządzona jest na podstawie szczegółowej diagnozy psychologicznej kandydatów z wykorzystaniem metod diagnostycznych. Szkolenia dla kandydatów realizowane są w formie grupowej i indywidualnej. Szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej są źródłem informacji i pomocy jak być świadomym rodzicem zastępczym. Proces ten obejmuje edukację mającą na celu zdobycie odpowiedniej wiedzy i umiejętności niezbędnych do sprawowania opieki zastępczej.

Psycholodzy OPSiIK zajmują się również diagnozą psychologiczną funkcjonujących już rodzin zastępczych zawodowych i niezawodowych oraz prowadzących rodzinny dom dziecka, która odbywa się co 2 lata zgodnie z zapisem ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Celem rediagnozy jest sprawdzenie psychologicznego funkcjonowania opiekunów zastępczych oraz radzenia sobie z wyzwaniami wychowania powierzonych im dzieci.

6.1.3 Sekcja do Spraw Pieczy Zastępczej i Wsparcia Osób usamodzielnianych

Do zadań Sekcji należy w szczególności:

- prowadzenie postępowań mających na celu przyznawanie i wypłacanie świadczeń rodzinom zastępczym;
- prowadzenie postępowań mających na celu przyznawanie i wypłacanie świadczeń wychowankom pieczy zastępczej;
- prowadzenie działań mających na celu wsparcie osób usamodzielnianych - wychowanków pieczy zastępczej poprzez wspieranie procesu usamodzielnienia;
- prowadzenie postępowań administracyjnych mających na celu ustalenie opłaty rodzicom dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych.

Sekcję tworzą: kierownik sekcji, pięciu pracowników socjalnych oraz jedna osoba na stanowisku pomoc administracyjna.

a) Przyznawanie i wypłacanie świadczeń rodzinom zastępczym.

Pracownicy Sekcji ds. Pieczy Zastępczej i Wsparcia Osób Usamodzielnianych realizują zadania mające na celu przyznanie rodzinom zastępczym świadczeń o charakterze obligatoryjnym i fakultatywnym. Do świadczeń obligatoryjnych zalicza się pomoc pieniężną na pokrycie kosztów utrzymania dziecka oraz dodatek na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania dziecka legitymującego się orzeczeniem o niepełnosprawności, orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności. Ponadto, od roku 2016 do świadczeń obligatoryjnych zalicza się również dodatek wychowawczy dla rodzin zastępczych. Świadczenia o charakterze fakultatywnym to: dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka, świadczenie na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka (jednorazowo), kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki (jednorazowo lub okresowo), kosztów utrzymania lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego (może otrzymywać rodzina zastępcza niezawodowa i zawodowa) oraz świadczenie na pokrycie kosztów związanych z przeprowadzeniem niezbędnego remontu lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego (raz do roku - może otrzymywać rodzina zastępcza zawodowa). Od dnia 1 sierpnia 2018 r. Sekcja ds. Spraw Pieczy Zastępczej i Wsparcia Osób Usamodzielnianych realizuje również program „Dobry Start”, skierowany do dzieci przebywających w pieczy zastępczej.

W ramach prowadzonych postępowań administracyjnych pracownicy Sekcji przyjmują wnioski, gromadzą niezbędną dokumentację i wydają decyzje, a następnie przygotowują listy wypłat.

b) Przyznawanie i wypłacanie świadczeń usamodzielnianym wychowankom pieczy zastępczej.

Osoby opuszczające, po osiągnięciu pełnoletności, rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną, w przypadku gdy umieszczenie w pieczy zastępczej nastąpiło na podstawie orzeczenia sądu, otrzymują wsparcie w formie pomocy finansowej, rzeczowej oraz udzielenia pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych czy zatrudnienia. Pracownicy w celu przyznania ww. pomocy przyjmują wnioski, gromadzą odpowiednią dokumentację wydają decyzje administracyjne oraz przygotowują listy wypłat.

c) Pomoc osobom usamodzielnianym – wychowankom pieczy zastępczej – poprzez wspieranie procesu ich usamodzielnienia.

Pracownicy Sekcji wspierają wychowanków i ich opiekunów w sporządzaniu indywidualnego programu usamodzielnienia oraz monitorują jego realizację. W sytuacji braku osoby bliskiej wychowankowi, dającej rękojmię właściwego sprawowania funkcji opiekuna usamodzielnienia, na wniosek wychowanków pracownicy Sekcji podejmują się pełnienia funkcji opiekuna usamodzielnienia. Indywidualny program usamodzielnienia wyznacza kierunek pracy z usamodzielnianym wychowankiem. Pracownicy Sekcji obok realizacji zadań mających na celu przyznanie wychowankom świadczenia w formie finansowej bądź rzeczowej, udzielają im również pomocy w formie pracy socjalnej.

Najpilniejszą potrzebą każdego usamodzielnianego wychowanka jest pozyskanie własnego mieszkania. W związku z tym, pracownicy Sekcji udzielają pomocy poprzez: rozmowy motywujące wychowanka do złożenia wniosku o przydział mieszkania socjalnego, towarzyszenie wychowankom w odbiorze skierowania na mieszkanie socjalne w Biurze Gospodarki Mieniem Miasta Rzeszowa, a także pomagają w dopełnieniu formalności związanych z podpisaniem umowy najmu mieszkania z Miejskim Zarządem Budynków Mieszkalnych oraz zameldowaniu się w nowym miejscu zamieszkania. Pracownicy Sekcji wspólnie z wychowankami przygotowują wykaz niezbędnych rzeczy potrzebnych do wyposażenia mieszkania i uczestniczą w realizacji pomocy na zagospodarowanie w formie rzeczowej w sklepach na terenie Rzeszowa.

Uzyskanie zatrudnienia przez wychowanka wymaga od niego aktywności w poszukiwaniu pracy, udziału w szkoleniach podnoszących kwalifikacje, jak również zarejestrowania się w urzędzie pracy. Brak zaradności wychowanków nakłada na pracowników socjalnych zadanie w postaci motywowania ich do podjęcia działań.

W ramach pracy socjalnej pracownicy współpracują ze szkołami, instytucjami i innymi placówkami w celu ustalenia sytuacji dotyczącej możliwości kontynuowania nauki przez usamodzielnianych wychowanków, weryfikują postępy w nauce poprzez rozmowy indywidualne z wychowankami. Ustalają, czy wychowankowie posiadają ubezpieczenie zdrowotne i informują o ewentualnych konsekwencjach w sytuacji braku ubezpieczenia zdrowotnego. Udzielają informacji o uprawnieniach i przysługujących świadczeniach z innych instytucji, pomagają w pisaniu pism urzędowych, np. podań, wniosków w celu uzyskania przysługujących świadczeń, zapewniają wychowankom dostęp do specjalistycznej pomocy, w tym psychologicznej, prawnej, współpracują ze środowiskiem lokalnym, ośrodkami pomocy społecznej, powiatowymi centrami pomocy rodzinie, sądami, organizacjami społecznymi na rzecz usamodzielnianych wychowanków.

d) Prowadzenie postępowań administracyjnych mających na celu ustalenie opłaty rodzicom dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej.

Sekcja ds. Pieczy Zastępczej i Wsparcia Osób Usamodzielnianych prowadzi działania w zakresie postępowań administracyjnych zmierzających do ustalenia (lub odstąpienia od ustalenia) rodzicom biologicznym miesięcznej opłaty za pobyt dziecka/dzieci/osoby pełnoletniej w rodzinie zastępczej - zakończonych wydaniem stosownej decyzji w sprawie. Działania te obejmują: wysyłanie zawiadomień o wszczęciu postępowania w sprawie miesięcznej opłaty za pobyt dziecka/dzieci/osoby pełnoletniej w rodzinie zastępczej do rodziców biologicznych, przyjęcie wniosków o odstąpienie od ustalenia miesięcznej opłaty za pobyt dzieci w rodzinie zastępczej wraz z załącznikami, współpracę z innymi instytucjami (ZUS, KRUS, itp.) w celu weryfikacji danych zawartych w złożonych wnioskach, oświadczeniach i dokumentach, prowadzenie działań (poszukiwań) w celu ustalenia miejsca pobytu osób zobowiązanych do ponoszenia opłaty za pobyt dzieci w pieczy zastępczej (Centralny Rejestr Zakładów Karnych, Wydział Spraw Obywatelskich Urzędu Miasta Rzeszowa, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, Policja, Ośrodki Pomocy Społecznej, Schroniska dla Bezdomnych, MZBM w Rzeszowie), przygotowanie wniosków do Sądu Rejonowego w Rzeszowie w celu ustalenia kuratora do doręczeń dla osoby nieznanej

z miejsca pobytu, prowadzenie postępowań administracyjnych w ramach pomocy prawnej, na prośbę innych powiatów.

6.1.4. Zespół do Spraw Asysty Rodzinnej

W Zespole ds. Asysty Rodzinnej zatrudnionych jest 8 asystentów rodziny, w tym jeden z nich pełni funkcję koordynatora Zespołu. Asystenci rodziny posiadają wykształcenie w zakresie pedagogiki, socjologii, nauki o rodzinie oraz pracy socjalnej.

Zadania z zakresu wsparcia rodziny przeżywającej trudności opiekuńczo - wychowawcze realizowane są przez asystentów rodziny i polegają na:

- 1) opracowaniu i realizacji planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym;
- 2) opracowaniu, we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej;
- 3) udzielaniu pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
- 4) udzielaniu pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych;
- 5) udzielaniu pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych;
- 6) udzielaniu pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi;
- 7) wspieraniu aktywności społecznej rodzin;
- 8) motywowaniu członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
- 9) udzielaniu pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;
- 10) motywowaniu do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych;
- 11) udzielaniu wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych;
- 12) podejmowaniu działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
- 13) prowadzeniu indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci;
- 13a) realizacji zadań określonych w ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”;
- 14) prowadzeniu dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną;
- 15) dokonywaniu okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku,
- 16) monitorowaniu funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną;
- 17) sporządzaniu na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach;
- 18) współpracy z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny;
- 19) współpracy z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą o których mowa w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

W przypadku powzięcia informacji o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji - opiekuńczo wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadza rodzinny wywiad środowiskowy, dokonuje analizy sytuacji i ewentualnie wnioskuje o przyznanie dodatkowego

wsparcia w formie asystenta rodziny.

Praca asystenta rodziny polega na wspieraniu funkcji opiekuńczo - wychowawczych. Asystent rodziny pełni rolę edukatora, doradcy i mediatora, wspiera rodzinę, aktywizując rodzinę do budowania pozytywnej motywacji do zmiany a także do poczucia własnej sprawczości a co za tym idzie realnego wpływu na własne życie. Realizowana przez niego pomoc polega na wsparciu w przezwyciężeniu trudności, w poprawie sytuacji życiowej, by w przyszłości rodzina samodzielnie pokonywała własne problemy. Asystent rodziny towarzyszy rodzinie w poszukiwaniu rozwiązań wyjścia z trudnej sytuacji życiowej z wykorzystaniem mocnych stron członków rodziny, zasobów rodziny pochodzenia i rodziny dalszej, społeczności lokalnej i zasobów instytucjonalnych.

Asystent rodziny pracuje z rodziną w ujęciu systemowym, stąd też pod bezpośrednim wpływem pracy asystentów pozostają rodzice ich dzieci, dziadkowie oraz inni wspólnie zamieszkujący krewni.

Główne założenia pracy asystenta rodziny opierają się na podmiotowym traktowaniu członków rodziny, z wyraźnym zaznaczeniem ich prawa do samostanowienia, pracy opartej na zasobach indywidualnych, rodzinnych, środowiskowych, jak też na zintegrowaniu działań lokalnych służb na rzecz dobra dziecka i rodziny. Podmiotowość rozumiana jest jako wzmacnianie odpowiedzialności w kliencie za wprowadzanie zmian w swoim życiu. W tym ujęciu rodzina wyznacza cele do pracy i nadaje tempo działań zmierzających ku zmianie. Asystent wspiera rodzinę w tym co jest ważne i ukierunkowuje na dobro małoletnich członków rodziny. Wyjątek od tej reguły stanowią sytuacje zagrażające zdrowiu i życiu członków rodziny. W swojej pracy z rodziną asystent poświęcając swój czas i uwagę oraz budując więź opartą na zaufaniu stara się, wykorzystując kompetencje, wiedzę i umiejętności rodziny, przywrócić jej zatarte zdolności radzenia sobie z trudnościami. Motywując do zmian poprzez pozytywne wzmacnianie - chwalenie konstruktywnych działań lub nawet myślenia o ich podjęciu.

Intensywność pracy z rodziną charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem w zależności od analizowanego przedziału czasowego. Pierwsze miesiące współpracy wymagają największego zaangażowania zarówno asystenta jak i poszczególnych członków rodziny. Praca z członkami rodziny realizowana jest w oparciu o budowanie relacji. Istotne jest zapewnienie osobie wspieranej poczucia akceptacji i bezpieczeństwa. Działania asystenta rodziny obejmują rozpoznanie potrzeb klientów i ocenę sytuacji rodziny z perspektywy jej członków oraz obiektywną diagnozę potrzeb i potencjalnych możliwości rodziny. Efektem tych działań jest stworzenie planu pracy z rodziną. Stopniowa realizacja zadań wynikających z planu pracy z rodziną prowadzi, do jej usamodzielniania się i minimalizowania roli asystenta. Wówczas asystent monitoruje działania poszczególnych osób w rodzinie dokonując ich okresowej oceny, aż do bezpiecznego poziomu usamodzielnienia się rodziny. Przeciętny czas pracy asystenta rodziny z rodziną wynosi 27 miesięcy.

Indywidualna praca asystenta rodziny z rodziną pozwala zaobserwować zmianę poziomu motywacji klientów do podjęcia działań naprawczych. Poprzez komplementowanie i ujawnianie potencjału możliwości klientów, następuje wzrost poczucia ich własnej wartości oraz skuteczności. Podmiotowe traktowanie rodzin, ich uczestnictwo w procesie zmiany (współdecydowanie oraz współdziałanie) pozwala rodzinom zachować tożsamość, odzyskać

kontrolę nad własnym życiem i osiągnąć samodzielność.

Istotnym celem pracy Asystenta Rodziny jest wysunięcie na pierwszy plan dobra dziecka, które potrzebuje szczególnej ochrony ze strony dorosłych, tj. takie skupienie uwagi rodziny i zaangażowanych służb, by ich działania służyły przede wszystkim zaspokojeniu potrzeb dziecka.

Indywidualna praca asystenta z rodziną, udział w organizowanych spotkaniach warsztatowych z cyklu „Rodzicem być” mających na celu podnoszenie kompetencji rodzicielskich jak też wymianę doświadczeń i spostrzeżeń innych rodziców oraz konsultacje klienta ze specjalistami z zakresu wspierania rodziny przedkładają się na poszerzenie wiedzy i umiejętności klienta w obszarze kompetencji opiekuńczo-wychowawczych, a także wzrost poczucia własnej skuteczności. Efektem pracy socjalno-wychowawczej z rodziną jest wzrost jej samodzielności życiowej, tj. nabycie umiejętności znajdowania rozwiązań trudności występujących w życiu oraz przyjęcie stylu życia zgodnego z normami społecznymi, bezpiecznego i optymalnego dla rozwoju dzieci.

Fotografia 4. Działania prowadzone przez Zespół do Spraw Asysty Rodzinnej

6.2 Działania podejmowane przez placówki opiekuńczo - wychowawcze funkcjonujące na terenie Rzeszowa na rzecz przebywających w nich wychowanków

6.2.1. Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza im. dr. Henryka Hanasiewicza i Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza im. Marii Hanasiewicz

W placówkach, oprócz wychowawców, pracę na rzecz dziecka i jego rodziny prowadzą pedagog, psycholog oraz terapeuta, zadania realizowane przez nich to:

- diagnozowanie problemów rodziny poprzez zapoznanie się z dokumentacją, na przykład z wywiadem środowiskowym, dokumentacją zdrowotną, opinią psychologiczno-pedagogiczną dziecka, opinią szkolną małoletniego;
- określenie wspólnie z rodzicami podstawowych problemów i zarazem potrzeb występujących w tej rodzinie. Ustala się przyczynę umieszczenia dziecka w placówce (następuje konfrontacja wypowiedzi rodziców z uzasadnieniem postanowienia sądu);
- prowadzenie działalności mediacyjno-doradczej;
- motywowanie rodziny do współpracy i działań zmierzających do pokonania problemów;
- sporządzenie przy współpracy z rodziną Planu Pomocy Dziecku;
- pomoc, szczególnie w usunięciu czynników przeszkadzających w wychowaniu dzieci - próba rozwiązania podstawowych problemów socjalnych, psychologicznych, wychowawczych, zdrowotnych, wspieranie w podjęciu leczenia odwykowego, psychiatrycznego, w uzyskaniu zatrudnienia, podniesieniu kwalifikacji zawodowych, budowaniu, szczególnie u matek samotnie wychowujących dzieci wiary we własne siły i możliwości;
- prowadzenie konsultacji specjalistycznej, poradnictwa i edukacji dla rodzin, udzielanie informacji na temat pomocy świadczonej przez właściwe instytucje do tego powołane, organizacje pozarządowe;
- współpraca z jednostkami administracji rządowej, samorządowej, właściwymi instytucjami, organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami specjalistycznymi działającymi na rzecz dziecka i rodziny.

Rodzinom jest także proponowana praca w ujęciu systemowym, odbywają się konsultacje, w czasie których bada się motywację członków rodziny do zmiany swojego postępowania oraz ustala się wspólny cel, wokół którego koncentruje się oddziaływania psychoterapeutyczne. Spotkania rodzinne odbywają się raz na dwa tygodnie. Sami rodzice objęci są również pomocą psychologiczną, psychoedukacją, której celem jest wzmocnienie ich kompetencji rodzicielskich, wsparcie w kryzysach małżeńskich i indywidualnych. Ponieważ najczęstszym równoległym problemem rodziny jest uzależnienie od alkoholu, nawiązuje się współpracę z ośrodkami leczenia uzależnień. Stałym i ciągłym działaniem jest motywowanie rodziców do podjęcia leczenia odwykowego i utrzymywania abstynencji.

Zmiany zachodzące w rodzinach konsultuje się na bieżąco z asystentami rodziny, pracownikami socjalnymi, kuratorami. Uczestniczenie w spotkaniach interdyscyplinarnych, organizowanie Zespołów do Spraw Okresowej Oceny Sytuacji Dziecka ma na celu integrację działań służących poprawie sytuacji rodziny i powrotowi dziecka do domu rodzinnego.

Adolescenci przebywający w placówce mają możliwość korzystania z terapii indywidualnej na jej terenie. Dzięki udziałowi w terapii mają okazję lepszego poznania siebie, radzenia sobie na co dzień z własnymi emocjami i zrozumienia problemów relacyjnych z rodzicami. Efektem terapii jest często ponowne zbliżenie się nastolatka do rodziców, poprawa komunikacji między nimi, lepsze rozumienie obu stron i tolerancja zachowań.

W sytuacjach konfliktowych rodzice i dorastające dziecko mogą skorzystać z mediacji i negocjacji prowadzonych przez psychologa i pedagoga w placówce.

Zadaniem terapeuty w placówce jest ułatwienie poszczególnym członkom rodziny uświadomienia sobie rzeczywistych przyczyn przeżywanych przez ich trudności, ukazanie możliwości tkwiących w poszczególnych osobach, zachęcanie do ich wykorzystania. Dzięki temu następuje złagodzenie lub wyeliminowanie objawów zaburzeń sfery emocjonalno-osobowościowej i zaburzeń zachowania.

Placówka stwarza sytuacje, w których rodzic ma możliwość pełnienia swojej funkcji, pomimo pobytu dziecka w pieczy zastępczej. Zaproszenie rodziny do uczestnictwa w życiu dziecka jest akcentowane poprzez stały systematyczny kontakt wychowawcy z rodzicami, informowanie o bieżącej sytuacji wychowanka, umożliwienie rodzicom towarzyszenia jemu podczas ważnych życiowych wydarzeń, odwiedzanie go w dni wolne od nauki szkolnej.

Rodzina, która rekonstruuje się po powrocie dziecka do domu rodzinnego, ma również możliwość w dalszym ciągu korzystać w placówce ze wsparcia i pomocy psychologicznej w trybie ambulatoryjnym. Niejednokrotnie zdarza się, iż młodzież będąca w terapii indywidualnej kontynuuje proces terapeutyczny z terapeutą z placówki, przebywając już poza nią.

6.2.2. Centrum Administracyjne do Obsługi Placówek Opiekuńczo - Wychowawczych: Dom dla Dzieci „MIESZKO”, Dom dla Dzieci „DOBRAWA” oraz Dom dla Dzieci „BOLESŁAW”

Wychowankowie uczestniczą w różnorodnych zajęciach, dostosowanych do ich potrzeb, zainteresowań i możliwości. W czasie wolnym od nauki organizuje się zajęcia:

- przedszkolne;
- z przygotowania do życia w rodzinie;
- plastyczne i rękodzielnicze;
- przyrodnicze i ogrodnicze;
- z rytmiki;
- kulinarne;
- sportowe;
- komputerowe;
- czytelnicze;
- turystyczno - krajoznawcze;
- zajęcia typu Fitness;
- zajęcia z pedagogiki zabawy - Klanza.

Oprócz wymienionych zajęć wychowankowie mają zapewnioną pomoc w nauce szkolnej oraz opiekę specjalistyczną. Uczestniczą w zajęciach kompensacyjnych, terapeutycznych, rewalidacyjnych i rehabilitacji ruchowej.

Od wielu lat prowadzona jest terapia dla dzieci ze specjalnymi potrzebami rozwojowymi wg. programu M.Ch. Knillów oraz systematycznie jeden raz w tygodniu terapia Ruchu Rozwijającego met. W. Sherborne. Wszystkie dzieci są objęte kompleksową opieką specjalistyczną ze strony specjalistów: psychologa, pedagoga i terapeuty zatrudnionych w Centrum. W placówkach prowadzi się także pedagogizację i poradnictwo dla rodzin wychowanków.

7. Potrzeby Miasta Rzeszowa w zakresie pieczy zastępczej

1. Pozyskiwanie kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych - rodzin zawodowych w tym pogotowia rodzinnego, niezawodowych oraz prowadzących rodzinny dom dziecka i organizacja szkoleń dla kandydatów.
2. Podnoszenie kwalifikacji osób pełniących rolę rodziców zastępczych przez organizowanie szkoleń oraz zapewnianie innych form wsparcia takich jak np. superwizja, grupa wymiany doświadczeń.
3. Zapobieganie zawodowemu wypaleniu zawodowych rodzin zastępczych poprzez organizowanie specjalistycznych szkoleń w tym zakresie.
4. Pomoc dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej oraz osobom tworzącym rodzinną pieczę zastępczą w przezwyciężaniu problemów opiekuńczo - wychowawczych poprzez organizację specjalistycznej pomocy psychologicznej, pedagogicznej i prawnej.
5. Podnoszenie kwalifikacji kadry pracowników MOPS w celu podniesienia jakości pracy oraz przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu.
6. Promowanie zastępczych form pieczy w środowisku lokalnym oraz kreowanie pozytywnego wizerunku rodzicielstwa zastępczego.
7. Rozszerzenie współpracy interdyscyplinarnej.
8. Nawiązywanie współpracy z wolontariuszami na rzecz pomocy dziecku i rodzinie zastępczej.
9. Motywowanie usamodzielnianych wychowanków do aktywizacji zawodowej i podnoszenia kwalifikacji.
10. Diagnoza predyspozycji zawodowych (współpraca z urzędem pracy oraz poradniami psychologiczno- pedagogicznymi działającymi na terenie miasta w celu możliwości przeprowadzenia testów predyspozycji zawodowych, jak również indywidualnych konsultacji z doradcą zawodowym oraz pomoc w uzyskaniu zatrudnienia).
11. Zapewnienie mieszkań chronionych dla osób usamodzielniających się.
12. Pozyskanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny pomocowej.
13. Zorganizowanie systemu przeprowadzania specjalistycznej diagnozy w poradniach psychologiczno - pedagogicznych działających w Rzeszowie oraz współpraca w celu ustalenia przyczyn nieprawidłowego funkcjonowania dziecka (umieszczonego w pieczy) w domu i szkole.
14. Przeprowadzanie specjalistycznej diagnozy i terapii FAS oraz autyzmu (dla dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej) - współpraca z ośrodkami.

7.1. Planowany limit nowoutworzonych rodzin zastępczych zawodowych na lata 2021 – 2023

Kierując się ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej przy ustaleniu limitu rodzin zastępczych zawodowych, istotą jest określenie liczny rodzin zastępczych zawodowych, które powstaną w danym roku na skutek zawarcia umowy z rodzinami zastępczymi niezawodowymi, które spełniają warunki wskazane w art. 54 ust. 1 i 2.

Przy określeniu poniższego limitu opierano się na danych, które dotyczyły dotychczasowego funkcjonowania pieczy zastępczej na terenie miasta Rzeszowa. Pod uwagę brano dobro dzieci, które wymagałyby zapewnienia im profesjonalnej opieki zastępczej, jak również dotychczasowe doświadczenie dotyczące zawierania umów o pełnienie funkcji zawodowego rodzica zastępczego.

Lp.	Rok	Liczba rodzin
1.	2021	3
2.	2022	3
3.	2023	3

8. Cel główny i cele szczegółowe „Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2021 - 2023”

Głównym założeniem opracowania 3 - letniego programu rozwoju pieczy zastępczej jest zaplanowanie działań powiatu na rzecz dzieci, które są pozbawione prawidłowej opieki i wychowania w rodzinie biologicznej, a także środowiska rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo - wychowawczych oraz usamodzielniających się wychowanków wszystkich form pieczy zastępczej. Założenia wynikają z zapisów ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która reguluje zakres zadań poszczególnych osób czy instytucji na rzecz rodziny, dziecka i szeroko pojętej pieczy zastępczej.

Celem głównym 3 - letniego programu rozwoju pieczy zastępczej na terenie miasta Rzeszowa na lata 2021 – 2023 jest dalszy rozwój systemu pieczy zastępczej w Rzeszowie z ukierunkowaniem na jej rodzinne formy.

Cele szczegółowe:

- Promowanie i rozwój rodzinnej pieczy zastępczej jako najlepszej formy opieki nad dzieckiem pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodziców biologicznych.
- Wsparcie istniejących rodzin zastępczych.
- Rozwój profesjonalnych rodzinnych form pieczy zastępczej.
- Pomoc w usamodzielnieniu wychowankom pieczy zastępczej.
- Podniesienie jakości świadczonych usług w zakresie pomocy dziecku i rodzinie.
- Zapewnienie pieczy zastępczej dzieciom pozbawionym całkowicie lub częściowo opieki rodziców biologicznych w pieczy zastępczej.

Tabela 8. Cele szczegółowe „Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2021-2023”

L.p.	Cel szczegółowy	Działanie	Termin realizacji	Efekty	Wskaźniki
1.	Promowanie i rozwój rodzinnej pieczy zastępczej jako najlepszej formy opieki nad dzieckiem pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodziców biologicznych.	Promowanie rodzinnych form pieczy zastępczej na terenie miasta Rzeszowa poprzez: • kampanie promocyjne w trakcie wydarzeń i imprez kulturalnych oraz sportowych organizowanych na terenie miasta Rzeszowa; • umieszczenie informacji na stronie internetowej MOPS Rzeszów; • zorganizowanie kampanii promocyjnej na terenie hipermarketu; • kolportaż ulotek informacyjnych na terenie rzeszowskich galerii handlowych; • prowadzenie fanpage'a na facebooku; • udział pracowników Zespołu w audycjach radiowych i telewizyjnych, propagowanie idei rodzicielstwa zastępczego; • rozesłanie do szkół listów z prośbą o promowanie rodzinnej pieczy zastępczej, spotkania pracowników Zespołu z rodzicami w szkołach podczas wywiadówek szkolnych, współpraca z pedagogami szkolnymi w celu propagowania idei rodzicielstwa zastępczego. Pożyskanie kandydatów do pełnienia funkcji niezawodowej, zawodowej rodziny zastępczej i do prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz prowadzenie procesu diagnostyczno – kwalifikacyjnego. Przygotowanie kandydatów do pełnienia funkcji niezawodowej, zawodowej rodziny zastępczej i do prowadzenia rodzinnego domu dziecka poprzez	od 2021 r. do 2023 r.	Pożyskanie kandydatów na rodziny zastępcze poprzez promowanie rodzicielstwa zastępczego. Pożyskanie wykwalifikowanych rodzin zastępczych. Umożliwienie zwiększenia kompetencji opiekunów - wychowawczych rodzin zastępczych.	Liczba publikacji prasowych, Internetowych, radiowych, spotkań, akcji promocyjnych. Liczba pozytywnych opinii. Liczba osób objętych diagnozą. Liczba wystawionych opinii. Liczba przeprowadzonych szkoleń, liczba godzin oraz liczba przeszkolonych osób.

		przeprowadzenie szkolenia. Wystawianie opinii o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.			
2.	Wsparcie istniejących rodzin zastępczych.	Wsparcie rodzin zastępczych przez objęcie pomocą koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Organizowanie specjalistycznego poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego i prawnego dla rodzin zastępczych oraz umieszczonych w nich dzieci. Przeprowadzanie diagnoz psychofizycznych dzieci umieszczanych i przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej. Zapewnienie wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą w ramach grup wsparcia, superwizji. Wsparcie rodzin zastępczych w uzyskaniu pomocy finansowej. Organizowanie dla dzieci pomocy wolontariuszy. Organizowanie dla dzieci pomocy w formie grup socjoterapeutycznych. Integracja środowiska rodzin zastępczych, w tym m.in. organizacja pikniku z okazji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego, spotkania ze św. Mikołajem. Zgłaszanie do Ośrodka Adopcyjnego dzieci z uregulowaną sytuacją prawną celem poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających. Zakwalifikowanie dzieci do przysposobienia.	od 2021 r. do 2023 r.	Udzielanie wsparcia rodzinom zastępczym funkcjonującym na terenie miasta Rzeszowa. Wzmacnianie kompetencji rodzin zastępczych w rozwiązywaniu problemów opiekuńczo - wychowawczych wychowanków oraz funkcjonowaniu rodzin. Podnoszenie świadomości i wiedzy wśród rodzin zastępczych dotyczących małoletnich umieszczonych w pieczy zastępczej. Zabezpieczenie potrzeb rodzin zastępczych. Umożliwienie poprawy warunków bytowych dzieci przebywających w rodzinie zastępczej. Umożliwianie poprawy sytuacji szkolnej dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej. Zwiększenie kompetencji społecznych i radzenia sobie w sytuacjach trudnych.	Liczba koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, liczba rodzin objętych wsparciem koordynatora. Liczba udzielonych porad specjalistycznych, liczba dzieci z rodzin zastępczych objętych poradnictwem. Liczba przeprowadzonych diagnoz. Liczba spotkań grup wsparcia i superwizji, liczba uczestników. Liczba rodzin objęta wsparciem finansowym. Liczba wolontariuszy, liczba dzieci objętych pomocą. Liczba zajęć socjoterapeutycznych, liczba wychowanków biorących w nich udział. Liczba zorganizowanych imprez integracyjnych, liczba uczestników. Liczba zgłoszonych dzieci, liczba zakwalifikowanych dzieci, liczba dzieci przysposobionych.
3.	Rozwój profesjonalnych rodzinnych form pieczy	Zapewnienie rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka rozwoju kompetencji opiekuńczo - wychowawczych oraz	od 2021 r. do 2023 r.	Podnoszenie wiedzy i kompetencji rodzin zastępczych.	Liczba godzin szkoleń/warsztatów dla rodziców zastępczych, liczba

	zastępczej.	szkoleń dotyczących specyfiki pieczy zastępczej, oraz wychowanków w nich przebywających. Zwiększenie liczby rodzin zastępczych zawodowych z uwzględnieniem rodzin zastępczych zawodowych specjalistycznych i pełniących funkcję pogotowia rodzinnego. Zatrudnienie osób do pomocy w sprawowaniu opieki i w pracach gospodarczych zawodowym rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka. Zapewnienie zawodowym rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka zatrudnienia rodzin pomocowych w przypadku zaplanowanego wypoczynku lub w sytuacjach losowych.		Umożliwienie powstawania różnorodnych profesjonalnych form opieki zastępczej.	uczestników szkoleń. Liczba szkoleń/warsztatów/wsparcia specjalistycznego dla wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej, liczba uczestników. Liczba nowopowstałych rodzin zastępczych, liczba zawartych umów, limit rodzin zastępczych. Liczba osób zatrudnionych do pomocy, liczba zawartych umów, liczba wypracowanych godzin. Liczba rodzin potrzebujących wsparcia rodziny pomocowej, liczba rodzin pomocowych, liczba zawartych umów, liczba zawodowych rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie miasta Rzeszowa zgodnie z ustalonym limitem na dany rok kalendarzowy.
4.	Pomoc w usamodzielnieniu wychowankom pieczy zastępczej.	Opracowanie i realizacja indywidualnych programów usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków przebywających w pieczy zastępczej. Wspieranie procesu usamodzielnienia wychowanków pieczy zastępczej poprzez zapewnienie pomocy prawnej, psychologicznej i pedagogicznej; diagnozy predyspozycji zawodowych, indywidualnych konsultacji z doradcą zawodowym, wspieranie aktywności	od 2021 r. do 2023 r.	Zaznajomienie wychowanka z przebiegiem procesu usamodzielnienia. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb usamodzielnionych wychowanków. Zwiększenie świadomości młodzieży w zakresie funkcjonowania w dorosłym	Liczba osób przygotowywanych do procesu usamodzielnienia, liczba realizowanych programów usamodzielnienia. Liczba osób korzystających ze specjalistycznej pomocy. Liczba wychowanków korzystających z pomocy finansowej oraz pomocy rzeczowej.

	zawodowej. Wspieranie w uzyskaniu pomocy na kontynuowanie nauki, pomocy pieniężnej na usamodzielnienie oraz pomocy rzeczowej na zagospodarowanie. Pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, mieszkania z zasobów miasta Rzeszowa. Zapewnienie mieszkania chronionego w sytuacji braku miejsca pobytu po opuszczeniu pieczy zastępczej.		życiu oraz pomoc w rozwiązywaniu bieżących problemów	Liczba wychowanków, którym udzielono pomocy w zakresie aktywności zawodowej, liczba wychowanków, którzy uzyskali mieszkania społeczne. Liczba wychowanków zamieszkujących w mieszkaniach chronionych, czasookres korzystania.	
5.	Podniesienie jakości świadczonych usług w zakresie pomocy dziecku i rodzinie.	Podnoszenie kwalifikacji pracowników pracujących na rzecz rodzin zastępczych poprzez udział w szkoleniach, konferencjach. Regularna superwizja pracowników Zespołu. Inicjowanie współpracy z jednostkami pomocy społecznej sądem rodzinnym, Kościołem Katolickim i innymi kościołami, organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz dziecka i rodziny. Podnoszenie kwalifikacji pracowników placówek opiekuńczo-wychowawczych.	od 2021 r. do 2023 r.	Doskonalenie zawodowe. Wzrost wiedzy i umiejętności wśród kadry. Podejmowanie współpracy w celu wsparcia rodzin i dzieci. Poznanie i wdrożenie dobrych rozwiązań w obszarze pomocy dziecku i rodzinie.	Liczba szkoleń, konferencji i liczba pracowników z nich korzystających. Liczba zorganizowanych superwizji pracowników w nich uczestniczących. Liczba instytucji współpracujących. Liczba kontaktów z instytucjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny. Liczba funkcjonujących porozumień na mocy których przebywają dzieci w pieczy zastępczej.
6.	Zapewnienie pieczy zastępczej dzieciom pozabawionym całkowicie lub częściowo opieki rodziców biologicznych w pieczy zastępczej.	Współpraca z asystentami rodziny, pracownikami socjalnymi w celu opracowania planu pomocy dziecku i powrotu dziecka do rodziny biologicznej. Organizacja posiedzeń zespołu w sprawie oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej z udziałem asystentów rodziny lub/i pracowników socjalnych, rodziców	od 2021 r. do 2023 r.	Umożliwienie poprawy funkcjonowania dzieci w rodzinach zastępczych. Umożliwienie poprawy funkcjonowania dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Umożliwienie rodzinom	Liczba realizowanych planów pomocy dziecku. Liczba organizowanych posiedzeń Zespołu do spraw oceny sytuacji dziecka. Liczba wyznaczonych opiekunów usamodzielniania oraz sporządzonych planów

		biologicznych dzieci, pedagogów szkolnych. Zapewnienie dostępu do specjalistycznej pomocy: psychologicznej, prawnej, medycznej dla dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej oraz placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Zabezpieczenie środków na fakultatywne świadczenia finansowe: dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka oraz innych świadczeń, przewidzianych w ustawie. Wsparcie wychowanków poprzez współpracę z organizacjami pozarządowymi. Przygotowanie wychowanków pieczy zastępczej do procesu usamodzielnienia.		wsparcia specjalistycznego dla wychowanków pieczy zastępczej adekwatnego do potrzeb. Realizowanie planów pomocy dzieciom zgodnie z założeniami. Zapewnienie dzieciom w pieczy zastępczej dodatkowych atrakcyjnych zajęć.	usamodzielnienia. Liczba wypłaconych świadczeń fakultatywnych. Liczba zorganizowanych zajęć dodatkowych.
--	--	--	--	--	---

9. Realizatorzy Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2021-2023

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Rzeszowie;
- Wydział Edukacji Urzędu Miasta Rzeszowa oraz podległe placówki oświatowe;
- kuratorzy sądowi;
- organizacje pozarządowe;
- placówki opiekuńczo-wychowawcze;
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna;
- Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Oddział Ośrodek Adopcyjny.

10. Źródła finansowania.

- budżet samorządowy;
- środki z budżetu państwa;
- środki organizacji pozarządowych;
- środki Unii Europejskiej;
- inne.

11. Ewaluacja i monitoring realizacji Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2021-2023

Monitorowanie „Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2021-2023” polega na analizie danych dotyczących zrealizowanych zadań, które przewidziano w programie, pozyskiwanych przez koordynatora „Powiatowego programu” - Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Rzeszowie od realizatorów programu - w celu dokonania oceny poziomu realizacji celów.

Opracowany program ma charakter otwarty i będzie podlegał ewaluacji w zależności od pojawiających się potrzeb i możliwości.

Spis ilustracji:

Wykres 1. Liczba rodzinnych form pieczy zastępczej w ciągu 2018 roku.	7
Wykres 2. Liczba rodzinnych form pieczy zastępczej w ciągu 2019 roku.	7
Wykres 3. Liczba rodzinnych form pieczy zastępczej w ciągu I półrocza 2020 roku.	8
Wykres 4. Analiza przyczyn umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej.	10
Wykres 5. Liczba dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej ze względu na wiek w 2018 r.	11
Wykres 6. Liczba dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej ze względu na wiek w 2019 r.	11
Wykres 7. Liczba dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej ze względu na wiek w 2020 roku.	11
Tabela 1. Liczba utworzonych rodzin zastępczych w latach 2018-2020.	8
Tabela 2. Liczba rozwiązanych rodzin zastępczych w latach 2018-2020.	8
Tabela 3. Analiza stopnia pokrewieństwa rodziców zastępczych z dzieckiem.	9
Tabela 4. Ilość dzieci umieszczonych w poszczególnych typach rodzin.	9
Tabela 5. Powody opuszczenia rodzinnej pieczy zastępczej.	12
Tabela 6. Dane liczbowe obrazujące pracę Ośrodka Adopcyjnego w Rzeszowie w odniesieniu do dzieci i kandydatów za lata 2018 – 2019.	21
Tabela 7. Analiza SWOT systemu pieczy zastępczej.	21
Tabela 8. Cele szczegółowe Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2021-2023.	43
Fotografia 1. Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza im. dr. Henryka Hanasiewicza.	13
Fotografia 2. Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza im. Marii Hanasiewicz.	15
Fotografia 3. Centrum Administracyjnego do Obsługi Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych.	16
Fotografia 4. Działania prowadzone przez Zespół do Spraw Asysty Rodzinnej.	38

